LIETUVIŲ DIENOS

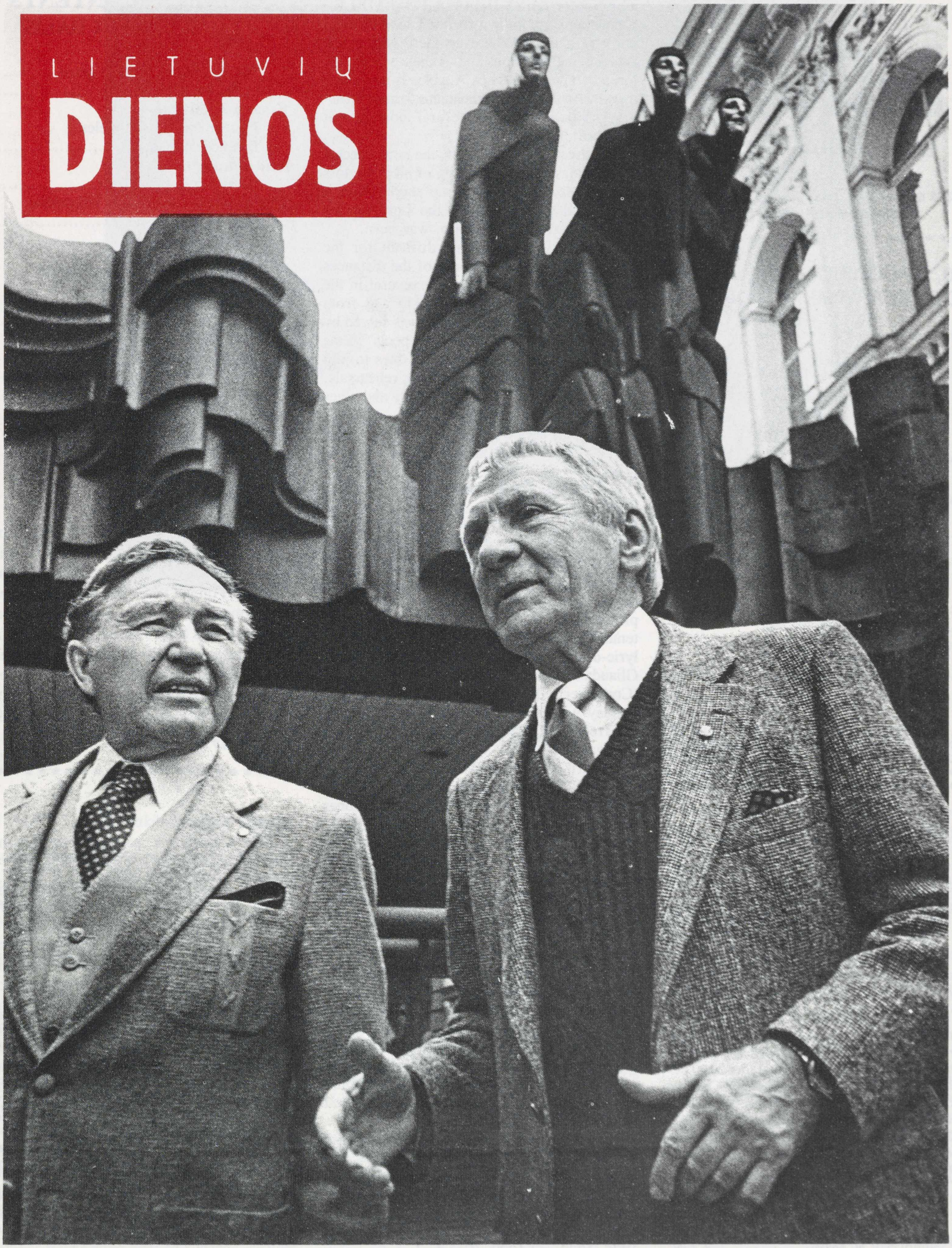

L. A. DRAMOS SAMBŪRIO PIRM. V. DOVYDAITIS IR REŽ. P. MAŽELIS VILNIUJE

LITHUANIAN DAYS
DECEMBER 1990

1990 M. GRUODŽIO MĖN.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.,Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213) 664-2919

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

1990, GRUODŽIO Nr. 10 (410)
DECEMBER, 1990 No. 10 (410)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Eina XL metai
Volume XL

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
Redakcinė kolegija

Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for $20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to **LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."**

• •

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina	$ 2.00
Yearly Subscription/Prenumerata metams	20.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	35.00

Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais

Yearly Subscription/Prenumerata metams	30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	50.00

LOS ANGELES DRAMA ENSEMBLE

Lithuanians are known for their love of singing and acting. Wherever there are a few Lithuanians, a choir and acting groups are formed. The city of Los Angeles is no exception. In 1949 several Lithuanians formed an acting group and presented several short plays at St. Casimir's hall.

On November 20th, 1954, the new director J. Kaributas called a meeting of all the actors and suggested that the group should have a name, and so on that day the Los Angeles Drama Ensemble, Samburis, was born.

The first year was quite difficult for the young acting group, because of the distances involved and the fact that only several in the group had cars, transportation to and from rehearsals was a problem. This was solved by having those, with cars form ''car pools''. Ema and Vincas Dovydaitis, the first ones to join the group, shared their home for rehearsals, and built a storage room for scenery and other necesities for the stage.

During the period 1958-1962 under direction of G. Velicka Samburis presented several plays.

In 1962 D. Mackialienė and her husband Balys moved from Cleveland, where she performed with the ''Vaidila'' theater, directed by P. Mazelis. Dalila is exceptionally gifted person, so directing came to her very easily. During her directing period from 1962 to 1981, she directed around 20 plays and presented many programs for different occasions. During her tenure Samburis presented B. Pūkelevičiūtės lyric-drama ''Palikimas'' (Inheritance) and J. Gliauda's comedy ''Kompiuterinė santuoka'' (Computerized Wedding) in Melbourne and Sydney Australia. During this time Samburis also received quite a few awards at Drama Festivals.

On april 18, 1984 P. Maželis director of the ''Vaidila'' theater in Cleveland moved to Los Angeles. Ema and V. Dovydaitis werę the ones who persuaded P. Maželis to come to L. A. so that Samburis would not disintegrate after so many years. P. Maželis was well known in Lithuania where he started Jaunimo teatrą and was a soloist at the Kaunas Operetta theater. His directing credits were impressive. He presented several plays that received recognition from festival committees.

Important to us in the West and Lithuania is the fact that Samburis went to Lithuania in 1989, where they performed in Vilnius, Kaunas and Panevezys. And all of their performances were very well done and the Lithuanian press printed most favorable reviews. The people of Lithuania were amazed at the perfect Lithuanian language and diction even by the youngest members of the cast.

The main problem encountered by Samburis, as well as by rest of the theater groups, is that no good Lithuanian plays have been available, no comedies, musicals etc. To remedy the situation, Samburis announced ''Drama konkursas'' (drama conferences) in 1970, 1976, 1982 and 1990. (For the last one, even writers from Lithuania can participate).

Again the name of E. and V. Dovydaitis is on the list of sponsors. Dr. Zigmas Brinkis is another supporter and sponsor of Samburis.

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

''... O žemėje ramybė geros valios žmonėms''..... 3
Valerija Baltušienė
Pasižymėjęs Los Angeles Dramos Sambūris..... 4
Nelė Mazalaitė
Pasaka apie balandžius.....12
Trys lietuvių išeivijos laikraščiai švenčia sukaktis.....13
Kalėdų sveikinimai.....18

ENGLISH SECTION

Los Angeles Drama Ensemble..... 2
Albert Cizauskas
Jonas Basanavicius
Part IV. The Lithuanian Renaissance....15
Strange Choice.....17
Lithuanian Photography Exhibit in January.....17
Christmas Greetings.....18

— — — — — — —

OUT OF INK

For the first two weeks of October, all major dailies in Estonia appeared in brown print. Black printing ink became unobtainable because the Soviet Foreign Economic Bank had not paid the German and Swiss manufacturers of black ink ingredients since February. The manufacturers responded by cutting off supplies. Moscow finally paid the outstanding debt of 3 million rubles and ink flowed freely once again.

(Baltic News, Australia, Dec. 1990)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

FRONT PAGE

Visiting Lithuania in 1989. Ensemble chairman V. Dovydaitis (left) and director P. Maželis at the Drama Theater in Vilnius.
Photo by A. Žižiūnas

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

BACK PAGE

The cast of the B. Pūkelevičiūtė's lyric drama "People and Birches". Seated from left: Asst. director E. Dovydaitienė, director P. Maželis, S. Mikutaitytė-Lownds. Standing, from left: Ensemble chairman V. Dovydaitis, V. Jatulienė, R. Vitkienė, F. Prišmantas. Third row, from left: A. Pečiulis, technical manager, and A. Kiškis.

B. Pūkelevičiūtės lyrinės dramos ''Žmonės ir beržai'' aktorių sąstatas. Sėdi iš k.: rež. padėjėja E. Dovydaitienė, rež. P. Maželis, S. Mikutaitytė-Lownds. II-oj eilėj stovi: Sambūrio pirm. V. Dovydaitis, V. Jatulienė, R. Vitkienė, F. Prišmantas. III-oje eilėj: A. Pečiulis tvarkęs techniškus reikalus ir A. Kiškis.

Photo by E. Yurchis

Pirmieji tremtiniai — Šventoji Šeima
Holy Family — The first Refugees

Jurgis Juodvalkis

"... O ŽEMĖJE RAMYBĖ GEROS VALIOS ŽMONĖMS"

"Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje **ramybė geros valios žmonėms"** (Lk 2, 13-14), taip beveik prieš 2 tūkstančius metų giedojo "gausi angelų kareivija" Jėzaus gimimo naktį, viršum gyvulių tvartelio, už Jeruzalės miesto, kur šventoji šeima nerado vietos užeigose, skirtose žmonėms.

Ramybės žmonija ieško nuo neatmenamų istorijos laikų — bet ieško ramybės ne tuo būdu ir ne tomis priemonėmis, kaip ramybė surandama ir kaip jos tarpimas garantuojamas.

Necivilizuotas, laukinis žmogus ramybės ieškojo su kuoka, nugalėdamas ne tik žvėris, bet ir kitus žmones, kurie jam stojo skersai kelią į ramybę. Arba, kurie jam ramybę drumstė; arba, kurie jam ramybę atėmė, jį nugalėdami ir pavergdami.

Ramybės ieškodamas panašių priemonių neatsisakė nė žmogus, padaręs pažangą, sukūręs neva civilizuotą pasaulį, bet neatsisakęs savo laukinės prigimties. Tik dabar jo ginklas—kuoka buvo daug tobulesnė, — kulka daug greitesnė už strėlę, armotos šovinys daug galingesnis už akmenį, sviestą kad ir stiprios tarzano rankos.

O sprogstamoji bomba, naudota pirmam pasauliniam kare, o atominė bomba — antrajame pasauliniame kare, o dabartinės cheminių ginklų "bombos", laukiančios sekundės, kada galės parodyti savo jėgą Irako kare su visu pasauliu?..

Irako arabas savo dievo garbei laukia momento sugiedoti ne angelų chorais "aukštybėse", bet chorais "kareivijų" tik ir laukiančių, kada galės nueiti pas savąjį Alachą.

Gal "tenai" žuvusieji ir pasieks laukiamą atpildą ir ramybę, bet žemėje liks ne ramybė, o sužalotųjų skausmas, našlių ir motinų raudos ir tautų gedulas...

Kodėl? O gi todėl, kad ramybė ateina ne ginklo nešama, ne uzurpacijos teikiama, ne blogais tikslais, ne bloga valia grindžiama, o vykdoma geros valios žmonių.

Taikos, ramybės ir gerovės neatnešė į proletariato vardu sukurtą imperiją nė Leninas, nė Stalinas, nė Chruščiovas, jos nepajėgia žmonėms duoti nė Gorbačiovas, veidmainiškai kalbėdamas apie pertvarką, gi užkulisy remdamasis tais pačiais, NKVD, KGB ir kitų kruvinųjų įstaigų kėslais, keisdamas taktiką, propozicijas, bet nekeisdamas tautų virškinimo, jungimo ir naikinimo tendencijų.

Lietuva yra tų skaudžių faktų liudininkė ne tik keliasdešimt neva atsisakytų metų, bet ir šių dienų istorijoje.

Vieną faktą iliustruoja šių metų raudonosios armijos įkūrimo Vilniuje minėjimas paremtas tankais, automatų buožėmis, kraujo latakais, kai "nenugalimosios armijos" kareiviai, "gindami" savo okupacines teises... (žr. "Lietuvos aidas", 90, lapkr. 8 d. psl. 2).

Jeigu Maskvoje Gorbačiovas praleido paradą nė nežioptelėjęs, tylėdamas kaip mumija, tai Vilniuje jo ištikimas tarnas maskvinės komunistų partijos palikuonis M. Burokevičius, neslėpdamas savo kvailumo, išrėžė kalbą, tarp kitko pasigirdamas, kad "didysis spalis sudarė sąlygas atsirasti humaniškiausiai pasaulyje santvarkai — socializmui".

Ar dar neatėjo, Viešpatie, laikas apsaugoti Lietuvą (ir kitas tautas pasaulyje) nuo tokio "humanizmo", kad galėtų tarpti taika ir "ramybė geros valios žmonėms"?

PASIŽYMĖJĘS LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRIS

Kur tik keli lietuviai — ten bematant atsiranda chorai ir vaidintojų grupė.

Beveik kiekviename didesniame Amerikos mieste, kur tik susibūrė daugiau lietuvių, įsisteigė lietuviškas teatras.

Vienas iš gyviausių ir ilgiausia išsilaikiusių, daugiausia apkeliavusių teatrų — Los Angeles Dramos Samburis, savo veiklą pradėjęs jau 1949 metais, tik dar neturėjo pavadinimo. Režisuojant S. Makarevičiui (1949 m.), A. Audroniui (1952 m.), muz. J. Bertuliui (1953 m.) prof. E. Tumienei (1954 m.) grupė suvaidino daugiau kaip 8 veikalus.

Du L.A. Dramos Sambūrio ''šulai'' rež. P. Maželis ir jo asistentė, kostiumų siuvėja E. Dovydaitienė.

Two of the principals of the Los Angeles drama ensemble: Director P. Maželis and his assistant, wardrobe designer E. Dovydaitienė.

1990 m. VIII-jam Dramos Festivalyje Čikagoje, L.A. Dramos Sambūris gavo geriausio spektaklio premiją už pastatytą B. Pūkelevičiūtės lyrinę dramą ''Žmonės ir beržai''. Apdovanoti aktoriai ir režisierius. Iš k. A. Kiškis, gavęs geriausio pagelbinio aktoriaus žymenį, S. Mikutaitytė-Lownds — geriausios aktorės žymenį, rež. P. Maželis — geriausio režisieriaus ir dekoratoriaus žymenius.

At the VIII-th drama festival in Chicago, 1990, the Los Angeles drama ensemble received the best play award for the production of B. Pūkelevičiūtės lyric-drama "People and Birches". Awards were presented to the director and two of the actors. From left: A. Kiškis for the best supporting actor, S. Mikutaitytė-Lownds for the best actress, and P. Maželis for the best director and decorator.

Photo by E. Yurchis

Ema ir Vincas Dovydaičiai ilgamečiai Sambūrio vaidintojai ir globėjai.

Ema and Vincas Dovydaitis — longtime Los Angeles drama ensemble performers and supporters.

Juozas Kaributas 1953 m. persikėlęs iš Rochesterio į Los Angeles, įsijungė į scenos darbą, ir 1954 m. surežisavo du veikalus. Pasikvietęs į talką raš. J. Gliaudą, poetę D. Mitkienę ir K. Galiūną sukvietė vaidintojų susirinkimą ir taip **1954 m. lapkričio 20-tą dieną atsirado Los Angeles Dramos Sambūris.** Pirmoji valdyba — pirmininkė — poetė D. Mitkienė, vice-pirm. — raš. J. Gliauda, sekr. — S. Makarevičius, ižd. — V. Dovydaitis, valdybos narė — J. Pėterienė. Per tuos aštuonius metus (1954-1962) J. Kaributas surežisavo septynis veikalus — tris raš. J. Gliaudos; du — raš. P. Vaičiūno; vieną — raš. A. Kairio ir po vieną — Naumiestiškio ir J. Audronio (Teta iš Amerikos).

Tais laikais dar nebuvo Dramos Festivalių, niekas lietuviškų ''Oskarų'' nedalijo, bet visos vaidintojų grupės buvo užsitarnavusios atžymėjimų, ir ne vien tik už gerą vaidybą, bet ir nežmoniską pasišventimą scenai, ypač Los Angeles, kur lietuviai gyveno ir gyvena išsisklaidę, gana toli nuo parapijos, mūsų veiklos

centro. Lietuviai tuo metu tik pradėjo kurtis, kai kurie dirbo du darbus, kad greičiau įsikūrus, — augino šeimas; ne visi turėjo mašinas į repeticijas atvažiuoti. Tai ''mašinuoti'' sambūriečiai surinkdavo artistus repeticijoms ir išvežiodavo namo. Nelengva tai buvo, ypač statant ''Naujieji žmonės'' kada repeticijos užtrukdavo iki 12 val. nakties, — kol išvežiodavo visus iš repeticijų, jau beveik laikas į darbą būdavo. Artistai, neturėdami su kuo palikt mažų vaikų, veždavosi į repeticijas, — kas tik turėjo minutę laiko, tarp įšėjimų ir įėjimų, ''bovijo'' mažuosius... Kaip E. Dovydaitienė išsireiškė: ''Tais laikais pradėjom pirmuosius žingsnius Amerikoje ir scenoje''. Tas dar neviskas! Visos išlaidos: kostiumai, dekoracijos ėjo iš aktorių kišenių, kurios tais laikais buvo apytuštės. Tik nepaprasta teatro meilė ir pasišventimas išlaikė vaidintojų grupes, ne vien tik Los Angelese.

Tarp 1958 ir 1962 metų su Sambūriu dirbo ir rašytojas—režisorius—aktorius, jau Lietuvoje pagarsėjęs ansamblių vadovas, Gasparas Velička. 4 metų laikotarpyje pastatė savo parašytus veikalus: ***Žydinčios vasaros vėjas; Dėdė nuo Pacifiko; Lunatikai; Minija išsiliejo*** ir ***Skrisk, mano sakalėli.*** Ne visi jo pastatymai ėjo Sambūrio vardu, bet visuose vaidino sambūriečiai.

G. Veličkai mirus, J. Kaributui iš Sambūrio pasitraukus, padėtį išgelbėjo Dalila Mackialienė, su vyru Baliu persikėlusi iš Cleveland, kur ji vaidino ''Vaidilos'' grupėje, vadovaujamoje rež. P. Maželio.

Su nauja režisiere prasidėjo nauja era Sambūriui, — gyvenimo sąlygos pasikeitė į gerąją pusę, vaikai paaugo, po repeticijų išvežiot artistų nereikėjo. Dalila įsijungė į teatro darbą visa siela, visu kūnu, įtraukė ir savo vyrą Balį, kuris tuo metu buvo ir iždininkas, ir garsų efektų ''direktorius'' ir dail. dekoratoriaus Algio Žaliūno dešinioji ranka. Per tuos 19-ką metų (1962-1981 kada išsikėlė į Floridą) D. Mackialienė surežisavo apie 17-ką veikalų: A. Rūko ***Kojines; Bubulį ir Dundulį;*** V. Alanto ***Kyla vėtros ūkanose*** ir ***Saulėgražų salą;*** J. Gliaudos ***Kaukių balių, Kompiuterinę santuoką, Naktį*** ir ***Čiurlionį***. Apie šį pastatymą B. Raila ''Dirvos'' 1968 m. sausio mėn. 22 d. parašė gana negatyviai, ypatingai pylos gavo autorius J, Gliauda ir režisierė D. Mackialienė už veikalo pasirinkimą, tik surado keletą gerų žodžių jauniesiems aktoriams I. Mažeikaitei ir M. Prišmantui, bei scenos ''vilkui'' V. Dovydaičiui: ''...Gi dramos sambūrio daugelio metų patvarus veteranas Vincas Dovydaitis čia turėjo vienintelę dėkingą progą, kada pirmą kartą jam pasisekė suvaidinti ne save, bet tikrai savaimingą ir gyvą katarinkininką''. Tokia kritika aišku

V. Alanto ''Saulėgrąžų sala'', Los Angeles 1978. Vida — D. Barauskaitė (Mažeikienė), Stasys Stasionis — V. Dovydaitis. Rež. D. Mackialienė.

V. Alantas's play "Sunflower Island" performed in Los Angeles in 1978. From left: Vida — D. Barauskaitė (Mažeikienė) and Stasys Stasionis — V. Dovydaitis. Directed by D. Mackialienė.

Photo by L. Kantas

A. Rūko komedija ''Bubulis ir Dundulis'' Los Angelėse, 1963 m. Radasta — E. Dovydaitienė ir Dobilas — E. Skystimas.

A. Rukas's comedy "Bubulis and Dundulis" performed in Los Angeles in 1963. From left: Radasta — E. Dovydaitienė and Dobilas — E. Skystimas.

Photo by L. Kantas

Rež. J. Kaributas supažindina su P. Vaičiūno ''Naujieji žmonės'' veikalu, statytu 1960 m. Sėdi iš k.: A. Balsienė, A. Vosylius, J. Pėterienė, P. Marčiuška, E. Skystimas, J. Šaltenytė (Kades). II-oje eilėje: V. Dovydaitis, Ž. Balsytė (Brinkienė), V. Gilys, E. Dovydaitienė, L. Reivydas. Trūksta dekoratoriaus A. Žaliūno.

Director J. Kaributas introducing P. Vaičiūnas's play "The New People", which premiered in 1960. Seated, from left: A. Balsienė, A. Vosylius, J. Pėterienė, P. Marčiuška, E. Skystimas, J. Šaltenytė (Kades). Standing, from left: V. Dovydaitis, Ž. Balsytė (Brinkienė), V. Gilys, E. Dovydaitienė, L. Reivydas. Missing is decorator A. Žaliūnas.

A. Landsbergio dramos ''Penki stulpai aikštėje'' aktoriai. I-moj eilėj iš k.: J. Pupius, E. Dovydaitienė, rež. D. Mackialienė, O. Naudžiuvienė, D. Barauskaitė (Mažeikienė), V. Dovydaitis. II-oj eilėj iš k.: dail. A. Žaliūnas, V. Sakalauskas, B. Gieda, D. Vebeliūnaitė, M. Prišmantas, L. Medelis; berniukas — V. Narbutas, Los Angeles 1967 m.

The cast of the A. Landsbergis drama "Five Posts in the Plaza". First row, from left: J. Pupius, E. Dovydaitienė, director D. Mackialienė, O. Naudžiuvienė, D. Barauskaitė (Mažeikienė), V. Dovydaitis. Second row, from left: decorator A. Žaliūnas, V. Sakalauskas, B. Gieda, D. Vebeliūnaitė, M. Prišmantas, L. Medelis. In front: the boy — V. Narbutas. Los Angeles — 1967.

Photo by L. Kantas

2 žymenis: už režisūrą — D. Mackialienė, ir dekoracijas — Algis Žaliūnas. J. Gliauda ''Drauge'' (1969 m. 9 nr.) labai palankiai atsiliepia apie aktorius, veikalą ir stebisi A. Žaliūno sumanumu: ''... Kada Los Angeles trupė atvyko festivalin, vaidinimo dekoracijos sutilpo trijose nedidelėse dėžėse. Tai buvo kontrastas su kitais festivalio dalyviais, atsivežusiais dideles dekoracijų sankrovas... Šiame veikale, kurio makabriškas fantastiškumas buvo itin sunkus riešutas perkąsti, Žaliūnas tapo vienu geriausiųjų mūsų scenos dekoratorių laureatu''.

Sambūris išvedė į rampos šviesą A. Kairio ***Kū-kū*** 1970 m. gruodžio 19 d. Pr. Visvydas 1971 m. sausio m. ''Drauge'' ''... Los Angeles Sambūrio teatras yra pirmas ir vienintelis, galėjęs jubiliejų (Lietuvos profesinio teatro 50-mečio) atvšęsti premjera... Iš bendro įspūdžio atrodo, kad spektaklis buvo pakankamai vieningas ir pasižymėjo jubiliejiniu entuziazmu bei įdėto darbo vaisiais''.

Puikiai pastatė ir A. Kairio ***Sidabrinę dieną,*** įvedant dainų, šokių, baleto — (G. Dovydaitytė ir D. Žaliūnaitė).

III-me festivalyje dalyvavo su J. Gliaudos ***Naktimi*** — geriausios aktorės žymenį gavo St. Pautėnienė.

L. A. Dramos Sambūrio sąstatas 1979 m. vykęs gastrolėms į Australiją su B. Pūkelevičiūtės lyrine drama ''Palikimas'' ir J. Gliaudos komedija ''Kompiuterinė santuoka''. I-oj eilėj iš k.: F. Prišmantas, V. Irlikienė-Baltušienė, V. Jatulienė, V. Dovydaitis. II-oj eilėj: H. Paškevičius, rež. padėjėja ir aktorė E. Dovydaitienė, rež. D. Mackialienė, dekoratorius A. Žaliūnas. III-oj eilėj: O. Deveikienė, J. Raibys, R. Zelenytė, S. Matas, R. Vitkienė. Trūksta G. Raibienės.

Los Angeles drama ensemble toured Australia in 1979, where they performed B. Pūkelevičiūtė's lyric-drama "Inheritance" and J. Gliauda's comedy "Computerized Wedding". First row, from left: F. Prišmantas, V. Irlikienė-Baltušienė, V. Jatulienė, V. Dovydaitis. Second row, from left: H. Paškevičius, Asst. Director and actor E. Dovydaitienė, Director D. Mackialienė, decorator A. Žaliūnas. Third row, from left: O. Deveikienė, J. Raibys, R. Zelenytė, S. Matas, R. Vitkienė. Missing is G. Raibienė.

Photo by L. Kantas

nepakėlė ūpo pasišventusiems vaidintojams, bet... po kelių metų (1975 m.) Sambūris pakartojo ***Čiurlionį*** šiek tiek papildytą, pataisytą ir recenzijos — palankios. Pr. Visvydas teigiamai aptaria pastatymą 1975 m. spalio mėn. 4 d. ''Draugo'' numeryje: ''... M. Prišmantas į šią sunkią Čiurlionio rolę įdėjo gerą dalį savo sielos... Į veiksmą darniai įsiliejo Ema Dovydaitienė ir Saulius Stančikas...'' Pr. V. nepagailėjo gerų žodžių ir kitiems artistams... J. Gliaudos **Čiurlionis** V-jame festivalyje laimėjo net 3 žymenis: iškiliausių dekoracijų — A. Žaliūnas, kostiumų — E. Dovydaitienė ir pagelbinės rolės aktoriaus žymenį — V. Dovydaitis.

Sambūris pastatė A. Kairio ***Rūtos be darželių; Viščiukų ūkį; Šviesą, kuri užsidegė***; pastarasis 1969 m. Teatro Festivalyje laimėjo

Be A. Kairio, Sambūris pastatė ir kitų autorių veikalus: A. Landsbergio ***Penkis stulpus turgaus aikštėje*** ir ***Paskutinį pikniką.*** B. Pūkelevičiūtės ***Palikimą*** lyrinę dramą, nuvežė į Toronto, kur IV dramos festivalyje laimėjo iškiliausio teatro žymenį — rež. D. Mackialienė, dekoracijų — A. Žaliūnas ir iškiliausio aktoriaus — Saulius Matas. Su tuo pačiu veikalu

1979 m. labai sėkmingai gastroliavo Australijoje (Melbourne ir Sydnejuj). Į Australiją nusivežė ir J. Gliaudos ***Kompiuterinę santuoką,*** kuri ''australiečiams'' paliko didelį įspūdį, esą ''mes nesugebėtumem eiliuoto veikalo taip gerai pastatyti''. Australijos lietuviai nepaprastai nuoširdžiai priėmė losangeliečius ir jų veikalus: kiekviename spektaklyje salės pilnos net ir stovinčios publikos. Puikiai atsiliepė ir Australijos lietuviškoji spauda.

D. Mackialienės laikotarpyje Sambūris buvo ypatingai veiklus: be veikalų, aktyviai dalyvavo įvairiuose parengimuose išpildydami programas. Populiari D. Mackialienės vadovaujama ''Išlaisvintų moterų'' dainos grupė išpildė daug programų Los Angelese, pasiekė ir Long Beach lietuvius.

ALB Kultūros Taryba, įvertindama D. Mackialienės ilgų metų pasišventimą ir teatrinį darbą 1981 m. jai paskyrė Teatro premiją.

Po D. Mackialienės išvykimo, režisūros darbą perėmė Danutė Barauskaitė-Mažeikienė, pasižymėjusi savo pastatymu jaunimui ''Viva Europa''. Jos režisuotas veikalas ''Nepripažintas tėvas'' (autorė — D. Mackialienė) buvo statomas VI-jam Dramos Festivalyje, iškiliausios aktorės atžymėjimą gavo Viltis Jatulienė.

V. Mykolaičio-Putino dramos ''Valdovas'' repeticijoje. Iš k.: rež. P. Maželis ir Valdovas Krušna — V. Dovydaitis.

Rehearsal of V. Mykolaitis-Putinas's drama "The Ruler". From left: director P. Maželis and Ruler Krušna — V. Dovydaitis.

Po V. Mykolaičio-Putino dramos ''Valdovas'' spektaklio Čikagoje. Sėdi iš k.: R. Vitkienė, V. Dovydaitis, S. Mikutaitytė-Lownds, rež. P. Maželis. II-oj eilėj: A. Pečiulis, A. Kungys, rež. padėjėja E. Dovydaitienė, A. Raulinaitis, S. Raulinaitis, M. Prišmantas, A. Kiškis, S. Stančikas.

After the performance of V. Mykolaitis-Putinas's drama "The Ruler" in Chicago. Seated, from left: R. Vitkienė, V. Dovydaitis, S. Mikutaitytė-Lownds, director P. Maželis. Standing, from left: A. Pečiulis, A. Kungys, Asst. director E. Dovydaitienė, A. Raulinaitis, S. Raulinaitis, F. Prišmantas, A. Kiškis, and S. Stančikas.

Photo by J. Tamulaitis

1984 m. iš Clevelando, Dramos Sambūrio vadovybės pakviestas, atsikėlė ir perėmė režisieriaus pareigas, dar nepriklausomoj Lietuvoje pradėjęs teatrinį darbą — Petras Maželis, Jaunimo teatro ''Rūta'' įkūrėjas, vėliau ''Vaidilos'' teatro meno, vadovas, režisierius, kostiumų kūrėjas. Režisierius pataikė į Los Angeles atvykti tais metais, kada Sambūris šventė savo veiklos 30-tuosius metus. Šia proga P. Maželis režisavo ir dekoravo ALB Kultūros Tarybos premijuotą A. Landsbergio komediją ''Onos veidas''. Margučio radijo kvietimu, ši komedija buvo vaidinta Čikagoje dviejuose sepktakliuose. Iškilmingas Dramos Sambūrio 30-ties metų minėjimas-akademija ir balius įvyko P. Maželio nepaprasati įspūdingai išpuošoje Los Angeles, Šv. Kazimiero parapijos salėje. Šia sukaktuvių proga buvo pagerbti 30 metų (tiek tik Sambūryje išbuvę, bet vaidint pradėję 1949 m.) sambūriečiai Vincas ir Ema Dovydaičiai ir Gražina ir Juozas Raibiai. Ta pačia proga išleistas gražus P. Maželio redaguotas Dramos Sambūrio biografinis leidinys.

1985 m. Tautos šventės minėjime Sambūris atliko ilgą ištrauką iš B. Sruogos dramos ''Milžino paunksmė''. Sekančiais 1986 m. Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje Sambūris atliko religinės literatūros ir muzikos koncertą, kurio metu sambūriečiai skaitė B. Gaidžiūno poeziją — ''Paskutiniai Septyni Kristaus žodžiai lietuvio maldose''. 1986 m. geg. 17 d. Sambūris davė naują veikalą-premjerą V. Mykolaičio-Putino dramą ''Valdovas'' (5-ių veiksmų, 6 paveikslų). Tą patį veikalą pakartojo geg. 18 d. ''Valdovą'' režisavo, pagamino dekoracijas ir kostiumų eskizus pats režisierius P. Maželis; kostiumus rūpestingai pasiuvo E. Dovydaitienė. Su šiuo veikalu Sambūris aplankė New Yorką,

V. Mykolaičio-Putino ''Valdovas'' Čikagos scenoje. V. Dovydaitis — Valdovas Krušna ir S. Mikutaitytė-Lownds — Danguolė, Krušnos duktė. Abu VII-tame Teatro Festivalyje laimėjo geriausių aktorių atžymėjimus.

V. Mykolaitis-Putinas's drama "The Ruler" performed in Chicago. V. Dovydaitis — the Ruler and S. Mikutaitytė-Lownds — Danguolė, the Ruler's daughter. Both received awards for the best actors at the VIIth drama festival.

Photo by J. Tamulaitis

Bostoną, Clevelandą, San Francisco ir Torontą (pakviesti Pasaulio Lietuvių kongreso). VII-ame Dramos Festivalyje Čikagoje veikalas laimėjo net 4 žymenis: geriausio aktoriaus — V. Dovydaitis, aktorės S. Mikutaitytė-Lownds ir du — režisoriaus ir dekoratoriaus žymenis — P. Maželis.

Rašytojas J. Gliauda, V. Dovydaičio geriausio aktoriaus žymeniu apdovanojimo proga parašė sveikinimą eilėmis.

Krušna — valdovas — valdė šalį,
užgrobęs ją ginklų valia.
o tu valdei žiūrovų salę
puikia vaidybiška galia.

''Valdovo'' spindinčioji rampa,
džiugių ovacijų griausme
vaidybos aukuru tetampa,
kai žydi veikalo esmė.

Kai scenoj lyg pečius surėmę
ir dramaturgas ir Krušna,
abu žiūrovų salei lėmė
gyvent legenda divina.

Tespindi Vincas Mykolaitis!
Teklėsti Vincas Dovydaitis!

Pagarbiai Jurgis Gliauda

''Tėviškės žiburiuose'' 1987.XII.15 D. Staniškienė rašo savo įspūdžius po ''Valdovo'' spektaklio Clevelande: ''Lietuviškas teatras — retas paukštis Klivilando lietuviškoje kolonijoje. Jo pasigendam ir pasiilgstam. Dar vis su malonumu prisimenam rež. Petro Maželio, tada dar Klivlande gyvenusio, A. Rukšėno veikalo ''Posėdis pragare'' pastatymą... Tačiau manau, kad tai buvo vienas geriausių Klivlande matytų veikalų. **Džiugu, kad yra žmonių aukojančių savo laiką, talentą ir pastangas lietuviškam teatrui. Teatras gi — tai puikus įrankis palaikyti lietuvybei išeivijoj...** Ypatingai didelį pasigerėjimą kėlė visų aktorių, įskaitant

Scena iš B. Pūkelevičiūtės lyrinės dramos ''Žmonės ir beržai''. Iš k.: Vaiva - S. Mikutaitytė-Lownds, Martynas Vaitys — V. Dovydaitis, Bruno Grigaitis — A. Kiškis, Eugenijus (Geniukas) — F. Prišmantas.

A scene from B. Pūkelevičiūtė's lyric-drama "People and Birches". From left: Vaiva — S. Mikutaitytė-Lownds, Martynas Vaitys — V. Dovydaitis, Bruno Grigaitis — A. Kiškis, Eugene (Geniukas) — F. Prišmantas.

Photo by J. Tamulaitis

pačius jauniausius, graži lietuviška kalba. Įdomios dekoracijos (nelengva jas gabenti iš kolonijos į koloniją!) ir apranga prisidėjo prie spektaklio įspūdingumo''.

Sambūrio aktoriai dalyvavo įvairiuose literatūros vakaruose, atliko (skaitytiniai) K. Ostrausko ''Šaltkalvius'' ir Premijų šventėje — Raudonkepuraitę. 1989 m. gruodžio 22 d. keli sambūriečiai dalyvavo TV programoje ''Bloopers and Practical Jokes'' su Jūrate Nausėdaite-Ann Jillian. Šiais m. gruodžio 2 d. L.F. Bičiulių rengtame Literatūros vakare, svečiui raš. V. Volertui netikėtai susirgus, Ema Dovydaitienė sutiko pavaduoti rašytoją vakaro programoje; per porą valandų pasiruošė ir puikiai paskaitė dvi noveles: ''Čigonė'' ir ''Vilkas iš Galų''. Sigutė Mikutaitytė-Lownds ir rež. Petras Maželis, buvo pakviesti dalyvauti garsiame tarptautiniame Šekspyro festivalyje, Los Angeles, kur jiedu lietuviškai skaitė ištraukas iš ''Hamleto'' (vertimas A. Churgino). Abu padarė puikų įspūdį klausytojams ir rengimo komitetui ir P. Maželis gavo daugiau pakvietimų dalyvauti amerikiečių programose.

1988 m. Lietuvos Krikščionybės Jubiliejaus komiteto prašomas ir globojamas pastatė (rež. P. Maželio pritaikytą scenai) A. Kairio dramą ''Krikšto vanduo''. Premjera įvyko Čikagoje ir Los Angeles kur buvo duota du spektakliai. Dekoracijos ir kostiumų eskizai P. Maželio, kostiumai pagaminti E. Dovydaitienės ir V. Varno.

1988 m. geg. 15 d. Los Angeles m. įvykusioje Premijų šventėje P. Maželis apdovanotas premija už nuopelnus išeivijos teatrui, ypač už režisūrą.

1989 m. teatro premija už ilgametę teatrinę veiklą — paskirta Los Angeles Dramos Sambūriui. Šie metai buvo labai reikšmingi Sambūriui, nes Vilniaus Dramos Teatro pakviesti, su B. Pūkelevičiūtės lyrine drama ''Žmonės ir beržai'' (prieš tai statyta ''Palikimas'' pavadinimu, autorės ir režisieriaus, pataisyta) gastroliavo ok. Lietuvoje. Spektakliai vyko Vilniuje, Kaune ir Panevėžy. Sambūriečiai ypač nustebino Lietuvos žiūrovus taisyklinga lietuvių kalba. (Režisierius, rytų aukštaitis, taisyklingai kalba ir kirčiuoja, to reikalauja iš visų, neaplenkdamas nė suvalkiečių. V. B.).

Vilniaus ''Komjaunimo Tiesa'' 1989 m. spalio 24 d. išspausdino pasikalbėjimą su Sambūrio aktorium ir pirm. V. Dovydaičiu ir aktore Ema Dovydaitiene. Paklausti kaip gimė mintis gastroliuoti po ok. Lietuvą, abu prisiminė, kad pirmasis šią mintį iškėlęs ''Kultūros barų'' red. V. Chadzevičius... Bet atvažiuoti nesitikėjom, abejojom ar mus kas drįs priimti''. (*Jau 1979 m. grįžus iš gastrolių po Australiją, buvo pasiūlyta atvažiuoti į Lietuvą gastrolėms, bet ir režisorė ir veikalo ''Palikimas'' autorė, nesutiko, dėl tuometinės politinės padėties Lietuvoje. Red.)* Vincas ir Ema Dovydaičiai atsakė į klausimus apie Sambūrio veiklą, džiaugsmus (gerai pavykusius spektaklius) ir vargus (dideli atstumai į repeticijas, laiko stoka jaunuoliams studentams). Abu priminė, kad Sambūris gastroliuodamas po Lietuvą įgavo daugiau dvasinės stiprybės, kadangi taip gražiai buvo priimtas, taip gražiai aprašytas kiekvienas spektaklis. Tas gražus įvertinimas tai ir yra užmokestis už tiek metų darbo.

R. K. Vidžiūnienės pokalbis su rež. P. Maželiu ''Dirvoje'' (1989.XII.30) Labai ryškiai nusako sambūriečių pasisekimą Lietuvoje: ''...Jau gerokai prieš premjerą bilietai buvo išparduoti. Kai po vidurnakčio atsirado, gėlėmis apdovanoti sambūriečiai, visas Neringos viešbutis prisipildė giminėmis ir svečiais. Pradėjo maldauti ar negalėtų gauti bilietų į spektaklį. Nelauktai man (P. M.) dingtelėjo gera mintis — pakviečiau visus į generalinę repeticiją. Teatro direktorius Pranas Treinys mielai sutiko ir Vilniaus televizija pranešė, kad generalinė repeticija yra atdarų durų spektaklis. Mūsų didžiausiam nustebimui salė buvo perpildyta... ''. Į klausimą ar vežėsi dekoracijas ir kaip atrodė Vilniaus Dramos teatras, režisorius paaiškino: ''Vežtis savo scenovaizdį būtų neįmanoma. Vilniaus VAD teatrui buvo išsiųstas mūsų pačių (P. M.) sukurtas scenovaizdžio projektas, pagal kurį teatras ir paruošė sceną. Ji milžiniška: turi sukamąją sceną, gerus apšvietimo įrengimus... gerus įrengimus specialiems garsų efektams perduoti... Svarbiausia, kad gera akustika...''

L. A. Dramos Sambūrio kvietimu ir globa čia viešėjo Vilniaus Valst. Akad. Teatras atvežęs A. Škėmos ''Pabudimą''. Po to, kada pamatėme vaidybą profesionalų iš Vilniaus, savo Sambūrį, mes, losangeliečiai, pradėjom daug daugiau vertinti!!!

1990 m. VIII Dramos Festivalyje, L.A. Sambūris pakartojo B. Pūkelevičiūtės ''Žmonės ir beržai'', ir mūsų nenustebino, kad šiame festivalyje mūsiškiai tiek daug žymenų laimėjo: P. Maželis — už geriausias dekoracijas, geriausią režisūrą ir už geriausį pastatymą, taigi apdovanotas trim medaliais, kuriuos užkabinus, Petras net į priešakį sulinko; geriausia aktore atžymėta Sigutė Mikutaitytė-Lownds, ir pagelbinio vaidmens medalį gavo Antanas Kiškis.

Dar 1969 m. ''Draugo'' vasario m. 8 d. numeryje Pr. Visvydas aprašydamas A. Kairio veikalo ''Šviesa, kuri užsidegė'' pastatymą, rašo: ''Sambūrio nuopelnas yra didžiulis. Los Angeles miesto lietuviai džiaugiasi jo pastatymais. Yra jaunų ir vaidybiškai gerų aktorių. Šį sykį išsiskyrė D. Barauskaitė, V. Dovydaitis ir J. Pupius — tiek savo balso tembru, tiek tarsena, tiek prasmingais judesiais. Režisierei D. Mackialienei tenka palinkėti ir toliau džiuginti visuomenę meniškais pastatymais. Tik **su**

Scena iš ''Žmonės ir beržai''. Iš k.: M. Vaitys — V. Dovydaitis, Vaičio duktė dr. Irena — R. Vitkienė.

Scene from play "People and Birches". From left: M. Vaitys — V. Dovydaitis, daughter Irena, M.D. — R. Vitkienė.

Photo by J. Tamulaitis

L. A. Dramos Sambūrio gastrolių metu Lietuvoje prie Vilniaus teatro rūmų. Iš k.: Vincas Dovydaitis, Vilniaus teatro direktorius Pranas Treinys ir rež. Petras Maželis.

At the Drama Theatre in Vilnius, during the Los Angeles drama ensemble tour of Lithuania in 1989. From left: Vincas Dovydaitis, Vilnius theater director Pranas Treinys and director Petras Maželis.

Photo by A. Žižiūnas

V. Mykolaičio-Putino ''Valdovas'' Čikagos scenoje. Iš k.: A. Kiškis — Mauras, Sigutė Mikutaitytė-Lownds — Danguolė.

V. Mykolaitis-Putinas's drama "The Ruler" performed in Chicago. From left: Mauras — A. Kiškis, Danguolė — S. Mikutaitytė-Lownds.

Photo by J. Tamulaitis

veikalo pasirinkimu sekantį kartą gal tektų būti atsargesnei. Žiūrovai bent retkarčiais yra nusipelnę ir linksmesnio veikalo... Apie tai ir mūsų dramaturgai turėtų pagalvoti.''

Sambūrio aktoriai geri, režisieriai puikūs, su didžiausiu malonumu kas kart pristatytų naujus veikalus, **jeigu... rašytojai, dramaturgai ''nemiegotų''...** Vertimų nenorėjo statyt, iš ok. Lietuvos nenorėjo statyt, — vienintėlė išeitis šiaip taip paragint dramaturgus — **skelbti konkursą.** Ir taip 1970 m. paskelbtas pirmas konkursas, mecenatai — sambūriečiai; 1976 — antras, mecenatai — V. Dovydaitis, G. Kazlauskas ir dr. Zigmas Brinkis (nuolatinis konkursų mecenatas); 1982 — trečias, mecenatai — dr. Z. Brinkis, E. ir V. Dovydaičiai, K. Galiūnas, G. ir J. Raibiai, R. ir P. Urbanai, G. ir A. Žaliūnai. ir šiais 1990 m. — ketvirtas konkursas, kuriame galės dalyvauti ir rašytojai-dramaturgai iš Lietuvos. Konkursai paskatino rašytojus ir atsirado naujų premijuotų veikalų: A. Landsbergio Paskutinis piknikas, A. Kairio Kū-kū,ir Šventasis princas, B. Pūkelevičiūtės Palikimas, D. Mackialienės Nepripažintas tėvas. Tikėkimės, kad šis 1990 metų konkursas bus našus veikalais. Reikia sutikti su P. Visvydu, kad mums nepaprastai trūksta, žiūrovai nepaprastai pasiilgę, komedijų (negi visi rašytojai prarado humoro gyslelę?) ir muzikinių veikalų.

Sambūrį per daugelį metų visokeriopai rėmė losangeliečiai, teatro mėgėjai: G. ir J. Raibiai, G. ir A. Žaliūnai, V. Gilys, B. Mackiala, I. ir V. Tamošaičiai, E. ir V. Vidugiriai, I. ir A. Tumai, S. Stančikas, akt. A. Žemaitaitis, A. ir A. Raulinaičiai, I. ir J. Jodelės. Per paskutinius 5 metus Lietuvių Fondo parama įgalino į sceną išvesti daug turtingesnius veikalus, kaip Valdovas reikalaujantis puošnių kostiumų, dekoracijų.

Sambūrį veikalais rėmė raš. J. Gliauda, raš. Alė Rūta. Rėmė ir spaudos atstovai, kaip R.K. Vydžiūnienė, Rūta Sakienė ir kiti. Padėjo ir padeda Tautiniai namai, bei Šv. Kazimiero parapijos klebonas, leisdami naudotis patalpomis repeticijoms. Nemažai repeticijų, ypač anksčiau vykdavo E. ir V. Dovydaičių namuose.

Rėmė ir remia Dramos Sambūrį ir lietuviškas jaunimas ateidamas į aktorių eiles: V. Jodelė, Sigitas ir Arvydas Raulinaičiai, Vaida Kiškytė (jauniausia iš visų), Teresytė Giedraitytė, Arnoldas Kungys, Tadas Dabšys.

Atrodo, kad kol Dovydaičiai turės jėgų įlipt į sceną (dėl Vinco tai nėra ko rūpintis, jis jau išmoko vežiojamoj kėdėj sėdėdamas vaidinti, geros praktikos įgydamas per kelis Palikimo spektaklius...), tol Los Angeles Sambūris laikysis ir gyvuos.

Sambūrio repertuare daugiausia dramos (scenoje) ''linksmesnių momentų'' publika nemato, ir jei kinkos taip nedrebėtų užkulisy esant, galėtų visi bendrai pasijuokti... Čikagoje statant komediją Kū-kū, aktoriai laukia gegutės užkūkavimo, sekančiam dialogui tas būtina, — gi ''gegutė'' kaip tyli, taip tyli... Kągi, padėtį išgelbėjo režisierė pragydus gegutės balsu...

Be nuotykių neapseina ir gastrolės, ypač keliaujant po užsienį. Į dramos festivalį Toronte, dekoracijos pasiųstos anksčiau, bet. mūsų ''amerikonai'' sambūriečiai, neįpratę prie

Kanados tvarkos, šeštadienį rytą nulekia pasiimt dekoracijų — ogi, muitinė uždaryta, atidarys — pirmadienį... Po daugelio telefoninių pasikalbėjimų, per visus pažistamus, ir ne, pagaliau vienas geraširdis muitininkas atsiranda įstaigoj, bet — nauja bėda, uždeda aukštą muitą už dekoracijas, esą tai meno kūriniai... Beliko apsimokėt, pasiimt dekoracijas ir pranešt A. Žaliūnui, kad ateity taip gerai nepaišytų... Pasimokius Toronte, skrendant į Australiją su dviem veikalais — Palikimu ir Kompiuterine santuoka kiekvieno dalyvio lagaminuose dalis dekoracijų. Kiekvienas rūpinasi, kad nedingtų lagaminas su beržais, ar Beržoro sodyba... Čia ir vėl bėda su muitininkais, kažkas jiems įtartinai atrodo, ir su jais išsiaiškint sunku, — jie kalba angliškai, bet juos suprast gali tik australiečiai.

Vaidinant mažoje scenoje, kur nėra kambario persirengimui, nei tinkamų užkulisių baldams ir kiekvieno veiksmo dekoracijoms sudėti, perlipti per visas ''barikadas'', neužkliuvus įvairių aparatų vielų, ir laiku atsirast vietoj, neįvirtus į sceną su visu beržu ar karaliaus rūmais — **didelis menas...**

Los Angeles Sambūriečiai, apdovanoti daugeliu žymenų; spaudos išaukštinti ir ok. Lietuvoje, Australijoje ir visur kitur, kur tik jie gastroliuoja, kai kuriuose spektakliuose prilygę profesionalams, save vadina ''mėgėjais'': visų pirma, kad jie nei vienas neapmokamas (išskyrus profesionalą režisierių) ; antra — neturi personalo tvarkančio šviesas, specialius garsus, dekoracijas ir t.t. Prieš vaidinimą patys sukala, sustato dekoracijas; iš jų pačių ir ''suflerius'', garsų operatorius. Įdomu buvo, kai prieš kelis metus vienas iš teatro ''žinovų'' mokino sambūriečius, kad reikia tą ir tą, padaryt, tą ir tą pridėt ir t.t. Viskam ką jis suminėjo reikia daugiau žmonių negu Sambūris turi narių, gi pasisamdyti — nėra iš ko. Ir po spektaklio, po

II-o veiksmo scena iš V. Mykolaičio-Putino ''Valdovas''. Iš k.: Pasiuntinys — S. Stančikas, ir Burtininkas — A. Pečiulis.

A scene from the second act of V. Mykolaitis-Putinas's drama "The Ruler". From left: the Messenger — S. Stančikas and the Sorcerer — A. Pečiulis.

Photo by J. Tamulaitis

Dabartinė L. A. Dramos Sambūrio valdyba. Iš k.: pirm. V. Dovydaitis, reikalų vedėja — E. Dovydaitienė, narė — A. Prišmantienė. II-oj eilėj: vicepirm. A. Raulinaitis, ižd. — K. Šakys, sekr. V. Zelenis, 1990.

The current board of directors of the Los Angeles drama ensemble. Seated, from left: chairman — V. Dovydaitis, business manager E. Dovydaitienė, and member A. Prišmantienė. Standing, from left: Vice-chairman A. Raulinaitis, treasurer K. Šakys and secretary V. Zelenis.

Photo by E. Yurchis

vaišių, kada profesionalai eitų pailsėt, pasidžiaugt nuskintais laurais, sambūriečiai — atgal į sceną, ardyt dekoracijas, jas supakuot...

Ta pati dalia ir kitoms mūsų teatro grupėms, bet meilė teatrui, savam lietuviškam žodžiui, nugali visas kliūtis, visas kritikas (užtarnautas ir ne) ir mes, žiūrovai, matome jų ilgo darbo, pasišventimo vaisius — nemėgėjiškus spektaklius.

Valerija Baltušienė

PASAKA APIE BALANDŽIUS

Nelė Mazalaitė

Argi tai neįvyko Kalėdų naktį? — Taip, tikrai, jau buvo prasidėję Kalėdos nes iškilmių varpai aidėjo džiugia giesme, ir žmonės sveikino vienas kitą. Tokiu laiku vienas žmogus grįžo namo — jis buvo labai liūdnas, o jo širdis buvo tokia pavargusi, tarsi būtų ėjusi basa ilgą ir sunkų kelią. Jo akys regėjo tiktai tamsą, ir kojos klupo nelygiame ir duobėtame kelyje, ir jam atrodė, kad jis yra priėjęs savo gyvenimo slenkstį — kaip staiga jis kažką užgirdo:

— Kaip gi čia atsirado upelis? — pagalvojo jis. — Nes kas kitas turi tokį šnerėjimą, kuris užmigdo žuvis ir nuramdo dugno akmenų aštrumą, ir verčia žaliuoti pakrančių medžius ir paukščius giedoti. Kas gi kitas, jeigu ne tas nerūpestingas, skaidrus vandens balsas?

Tačiau jis tuojau galvoja vėl:

— Ne, čia aplinkui yra tiktai smėlis ir skurdūs laukai ir jeigu atrasi vandenį — tai tebus bala arba sena kūdra kurioje nenori gyventi net varlė. Ne, mano ausys iš tamsos iššaukia vaiduoklius.

Tačiau žmogus kažką girdi, ir tai pereina klausą ir paliečia dvasią.

— Žinau, — galvoja žmogus, — žinau: juk šita naktis pilna stebuklų, nes jeigu įleisi svirtį į šulinį šitą naktį — ištrauksi kibirą geriausio vyno, ir gali suprasti, ką prabyla stirna ar žirgas. Ir užtai vidury žiemos girdžiu paukštį, kuris priklauso pavasariui: nes kas kitas čiulba tokiu balsu, kuris krenta į sielą, kaip nuo gėlės nukrėsta rasa? Ir koks didelis ir lengvas linksmumas apima mane nuo šito nuostabaus balso, tarytum gerčiau jį, kaip seną kilnų midų.

Tačiau žmogus tuojau susipranta: ne, aš vėl esu suklydęs. Nė varnas nesustoja, lėkdamas pro šitą nykią vietą, ir jau seniai nesu regėjęs nė žvirblio. Šioje liūdnoje drėgmėje net stebuklų naktį joks paukštis nepragys.

Ir dabar jis eina dar labiau nuleidęs galvą, bet tuojau turi sustoti, nes jis girdi kažką, kas persmelkia jo širdį, ir jis taria:

— Kaip aš galėjau nesuprasti: tai yra muzika. Ji vilnyja kaip jaunas kraujas ir kaip žemės žydėjimas, ir kaip saulėti debesys. Ir ji skamba artimai, tarytum po pačia mano širdimi yra smuikas, tarytum per mano plaukus yra perpintos arfos stygos. Ach, kaip iš viso gali būti tokia gražiausia muzika!

Bet žmogus tuojau išsigąsta, nes jis apsižvalgo ir protu perima, jog nė iš žemės neprasimuša koks garsas, nei atplaukia iš aukštumos, nei iš keturių pasaulio pusių nė vienas vėjas neatpučia jokios gaidos. Ir kuomet jį dar labiau apima nusiminimas, kad yra apgavęs pats save — jis vėl girdi kažką, gretimai savęs, ir dabar pažįsta: tai yra juokas, tai yra praeinančio pro šalį juokas, tai yra kito žmogaus juokas.

Ir staigiai galvoja jis: kaip aš klydau — ką reiškia upelis, kas yra paukščio balsas, ir kokia menka yra puikiausia muzika prieš šitą juoką. Ir jam atrodo, kad juokas pakėlė jį lyg sparnai, ir dabar takas buvo lygus, ir jo žingsnis laisvas ir žvalus.

Ir kai jis atidarė savo namų duris, jis pamatė, kad liūdesys ir sielvartas kabojo čia kaip lubos, ir kaip asla, ir kaip langų užuolaidos — kad visa tai yra išnykę. Ir kai jis stovėjo primerktomis akimis, ir kai žiūrėjo aplinkui save — jis matė, kaip ėmė augti svajojimas, ir tokios neregėtai gražios švytravo spalvos, kad jam pradėjo skaudėti širdį.

— Tai yra sunkiau negu skausmas, — galvojo žmogus, ir todėl jis uždarė šituos svajojimus savo namuose, jis kietai užrakino duris ir išėjo.

Jis negalėjo sustoti — taip buvo lengva jam eiti šitą šventą naktį, ir taip keliavo jis neišmintais takais, plačiu keliu, taip žengė jis per mišką. O, tenai stovėjo pušys mažytės ir aukštos, ir jos atrodė susiėmusios už galvos ir bėgančios. Ir eglės ėjo išdidžiai, ilgais žaliais drabužiais, ir reti ąžuolai šnerino pernykščius lapus, kaip rudą auksą.

— Kur jūs renkatės? — paklausė žmogus, ir kai pakėlė galvą, jis pamatė, kad į mišką atėjo Kalėdos, ir visi medžiai skubėjo į šventę. Dabar visos eglės buvo nubarstytos dideliais sniego kąsniais, ir švitėjo smulkios deimanto dulkės, ir degė žvakės. Žmogus ėjo tarp viso to grožio ir galvojo:

— Kaip gali būti pasaulyje šitoks juokas?

Jis ėjo, o viršuje žvaigždės buvo suklotos eilėmis, kaip vargonų klavišai — ir jie iškilmingai gaudė.

— Ne, tokio juoko niekuomet nesu girdėjęs, — mąstė žmogus, ir pamatė kelmą, samanotą ir didelį ir atsisėdo ten. Jis sėdėjo ir žiūrėjo, kaip Kalėdos laimina žemę, ir džiaugėsi, ir jam atrodė, kad jis su savimi tebeturi tą juoką, ir laikė jį atsargiai, kaip šviesą, ir vis galvojo:

— Iš kur atėjo jis, nuostabusis juokas?

Dabar jis išgirdo, kad šalimais jo atsisėdo kažkas, ir jis pamatė taurią žvėrių porą. Kaip didelė dama sėdėjo voverė, juos puri uodega puošė ją kaip šleifas ir kaip vėduoklė.

— Negalėjau šią naktį būti namuose, — pasakė ji. — Argi galėčiau miegoti?

— Taip, — pasakė kiškis. Žmogus matė, kokiais puikiais kailiniais vilkėjo šis rimtas ir stambus kiškis, aiškiai buvo matyti, kad jis yra iš geros giminės. — Taip, — pakartojo jis ir atsisuko į žmogų. — Gerai, kad atėjai pas mus. Argi kas nors gražiau švenčia už mus? Šią naktį net pelėda yra padori, ir šiai nakčiai pats lokys pabunda iš savo miego, ir jo mintys yra taikingos, ir joks plėšrusis neužstoja kelio silpnesniam. Ir mes niekuomet nesame tiek prisiartinę prie žmonių, kaip Ramybės naktį. Ar ne mūsų brolius — jautį ir asilą — pasirinko Kūdikis? Mes didžiuojamės tuo. Ne, ne, mes neužmirštame nė vieno gero žmonių darbo mums, gali tikėti man. Ar tu esi girdėjęs, kaip atsitiko vienam berniukui? Ne, tai ne čia įvyko, ir tai buvo labai seniai.

— Mano prosenelis yra man pasakojęs, kokie geri yra žmonės, nors jie medžioja ir gaudo mus, ir kaip dėkingi yra gyviai žmogui. Tai jis ir tai pasakojo: toks mažas berniukas augo savo tėvų namuose, ir jo vyresnieji broliai turėjo balandžius, ir buvo linksma ir gražu nuo jų burkavimo. Ir kartą buvo taip, kad vanagas nužudė du balandžius, prarijo grobuonis ištikimą porą, ir paliko maži jų vaikai. O, jie buvo tokie bejėgiai ir teturėjo tiek mažai plunksnų, kad mažiausias vėjas vertė juos drebėti nuo šalčio. Ir pagalvok tik — tai atsitinka ir tarp žmonių — šitų našlaičių nenorėjo globoti joks kitas balandis, nors jie yra laikomi teisingiausi ir malonūs sutvėrimai. Ne, jie kapojo mažyčius savo snapais ir stūmė juos iš savo lizdų. Ir, žiūrėk, šitas mažas berniukas stebėjo tai. Jis drebėdamas žiūrėjo, kas atsitiks vargšams paukščiams, ir kai regėjo jų nelaimę — raudojo iš didelio gailesčio. Ir tuomet jis išprašė vyresniųjų, kad leistų jam auginti balandžius, du mažus beplunksnius paukščius, ir jie buvo jo dienų rūpestis, ir jis galvojo apie juos per sapną. Tai buvo toks didelis vargas šildyti ir maitinti juos, tačiau žmogaus vaikas išaugino balandžius. Ir jie buvo tvirti ir tokie gražūs, kad džiaugėsi kiekvienas, kas tik matė juos, o berniuko akys švietė, kai jie nusileisdavo ant jo rankos.

Tačiau kartą, kai mažasis berniukas dar miegojo, įvyko baisus dalykas: tą rytą svetimi medžiotojai keliavo pro čia. Ir tuo metu jaunieji balandžiai nardė aukštai ties sodybos jovarais — jie spindėjo prieš saulę ir atrodė kaip dailios vaikų vėlės arba kaip malda, lekianti į dangų. Ir tuomet vienas medžiotojas parodė savo rankos taiklumą. — Ar matai, — pasakė jis savo bičiuliui, — ar matei tuos paukščius? Jie atrodo kaip sidabrinės monetos, o tu ginčijai, kad išmesto pinigo aš negaliu pašauti. — Ir jis pakėlė šautuvą, ir abu paukščiai nukrito į dumbliną linų marką, ir medžiotojai net neieškojo tokio menko grobio. Ten dugne gulėjo paukščiai kruvini ir apmesti žemėmis, bet vakare angelas, kuris surenka kasdien viską gražų ir gerą, pakėlė jų trapius kūnus ir pasiėmė su savimi į dangų. Tu netiki? Argi tu neskaitei pasakos apie Laimingąjį Princą? Argi nebuvo pakelta nuo sąšlavyno sušalusi kregždė ir padėta prie Viešpaties kojų? Ar tu nežinai, kokie platūs dangaus sodai ir kiek reikia paukščių pripildyti jiems? O, šitie balandžiai tiko ten, nes kai angelas nuplovė jų plunksnas ir sušukavo jas — jie atrodė taip gražiai, kad juos paleido į puikiausią medį, ir kai Viešpats kartą ėjo sodo taku — Jis sustojo ir pasigėrėjo jais. Ir tuomet balandžiai papasakojo, kaip jie gyveno žemėje ir koks buvo geras berniukas.

— Kai jis verkė mūsų mažų, ir jo ašaros krito ant mūsų nuogos odos — jos šildė mus kaip motinos sparnai, — kalbėjo vienas, ir antras burkė:

— Taip globoti, kaip jis mus globojo, neužtenka rankų, ne, šitai jis darė širdimi.

Ir kalbėjo vėl pirmasis:

— Aš manau, kad jis savo geru žiūrėjimu nudažė mūsų plunksnas, nes jos yra gražios ir melsvos.

Ir antrasis sakė:

— Ir koks jis buvo liūdnas, kai neberado mūsų, ir kaip skaudžiai jis rauda dabar ten žemai.

(nukelta į 14 psl.)

DARBININKAS
Nepriklausoma Lietuva
Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
DIRVA
P.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 1614
6116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103

Trys lietuvių išeivijos savaitraščiai šiais metais švenčia savo gyvavimo sukaktis: ''Dirva'' (leidžiama Clevelande) — deimantinę 75 metų sukaktį, ''Nepriklausoma Lietuva'' (leidžiama Kanadoje, Montrealy) 50 metų sukaktį; ir ''Darbininkas'' (leidžiamas Pranciškonų, Brooklyne), — deimantinę 75 metų sukaktį.

Laikraščio leidimas tame ar kitame mieste žymiai pakelia jame gyvenančių kultūrinę bei visuomeninę vertę. Kalifornija, Los Angeles, kuri jau 40 metų turi savo spaudą, yra mažesnė ''provincija'', negu daug arčiau didžiųjų centrų esanti Florida, neturinti savo spaudos.

New Yorkas savo laiku su daugelį metų ėjusia ''Vienybe'' turėjo žymiai ryškesnį ''balsą'', negu jai sustojus.

Dabar New Yorko kultūrinę ir visuomeninę gyvybę palaiko keliolika metų Pranciškonų leidžiamas ''Darbininkas'', perkeltas iš Bostono, kuris po to lyg ir pasitraukė į ''kultūrinį užkampį'', likdamas be savo balso. Žinoma, nei Floridai, nei Bostonui nepatiks tokia mūsų ''charakteristika'', tačiau ''de gustibus non est disputantum'', taigi paliekame teisę ir jiems apie save geriau, negu yra, manyti.

''Dirva'' savo sukaktį paminėjo labai plačiai ir vietomis labai iškilmingai: atskiruose miestuose surengtos stambios minėjimų programos (Chicagoje, New Yorke, Los Angeles...) su dainų koncertais ir banketais, su dalyvavimu tik ''mecenatų'' už įėjimą mokančių šimtines, surenkant laikraščio leidimui paremti dešimtis tūkstančių (Los Angeles)

Pirmasis ''Dirvos'' aštuonių psl. didelio formato numeris pasirodė 1916 m. Tai buvo padaryta lietuvio verslininko A. B. Bartuševičiaus iniciatyva. Pasikvietęs talkon patyrusį spaustuvininką P. A. Šukį, įsteigė ''Dirvos'' leidimo b-vę ir nupirko spaustuvę. Laikraštis iš pat pradžių ''įsirikiavo'' į tautinę srovę. Leidėjas pasakė: ''Aš noriu, kad ***Dirva*** būtų tautiškas laikraštis, nesusirišęs su bažnyčia ar parapija''. Tą mintį ne kartą pakartojo ilgametis ''Dirvos'' red. rašytojas Kazys S. Karpius, laikraštį redaguoti pradėjęs 1925 m. ir išlaikęs iki 1948 m., kada Amerikon atvyko nauja ateivių banga iš Vokietijos, vadinamų ''dipukų'' (D. P. — displaced persons).

Kaip ''Dirvos'' apžvalginiam leidiny sakoma, ''apie ***Dirvą*** susibūrę Clevelando lietuvių veikėjai rūpinosi ne vien tik vietiniais kultūriniais renginiais. Jie nemažiau efektingai reiškėsi ir kitose srityse, kaip tai: Clevelando lietuvių kultūrinio darželio suplanavime ir įrengime, lietuvių tautybės reprezentavime, okupuotos Lietuvos laisvinimo darbe, karo nuskriaustiesiems šalpos organizavime ir pn.

Artimi red. žmonės, padėję darbe, buvo T. Brazaitis, profesionalas žurnalistas, advokatas poetas Nadas Rastenis ir kt. Ekonomiškai rėmė M. J. Colney-Aukštikalnis, P. Lapienė, J. Bačiūnas.

Po Karpiaus ''Dirvą'' perėmė V. Rastenis, laikrašty duodamas daugiau politinių komentarų, gyvesniu stilium daug prirašydamas pats. V. Rasteniui išvykus į New Yorką, redaktorium tapo B. Gaidžiūnas, literatūros žmogus. Keitėsi redaktoriai, keitėsi ir leidėjai: laikraštis perėjo į grynai tautininkų rankas. B. Gaidžiūnas laikraštį redagavo 11 metų. Po to (1962 m.) tas pareigas ėjo J. Čiuberkis. Atsirado leidybos sunkumų. 1968 m. redagavimą perėmė V. Gedgaudas ir redaguoja laikraštį iki šiandien.

Reikia pabrėžti, kad ''Dirva'' yra nemažai prisidėjusi prie literatūrinio, grožinės kūrybos ugdymo, išleista keliolika mūsų rašytojų — Alės Rūtos, J. Gliaudos, R. Spalio, V. Alanto romanų, A. Geručio, B. Railos eseistinių knygų.

1963 m. paskelbtas novelės konkursas, kurį mecenavo S. Kašelionis. Konkursą yra laimėję ne tik žymūs rašytojai, jis iškėlė ir keletą debiutantų.

''Dirvos'' ''politinį nugarkaulį'' dabar kiekvienam numary sudaro V. Meškauskas, savo stipriais raštais remiąs B. Railą, S. Santvaras, B. Auginas, humoristikas — V. Vijeikis.

Gruodžio 2 d. savaitraštis ''Darbininkas'' leidžiamas T. Pranciškonų, Brooklyne, atšventė savo 75 metų sukaktį.

11 val. Apreiškimo parapijoje šv. Mišias aukojo ir pamokslą spaudos tema pasakė vysk. Paulius Baltakis, OFM.

3 val. p.p. įvyko akademija-koncertas. ''Darbininko'' apžvalgą padarė vienas iš dabartinių redaktorių — rašytojas Paulius Jurkus. Koncertinę dalį atliko Algis Grigas, iš Čikagos, ir pianistas Povilas Stravinskas. Dar turėjusi dalyvauti programoje solistė Jolanta Stanelytė iš Vilniaus, negavo vizos.

''Darbininkas'' pasirodė 1915 m. rugsėjo 19 d. Bostone. Paties laikraščio vedamojo (XI.30. — nr. 46) žodžiais tariant, ''tai buvo ideologinių kovų laikas. Vis labiau plito socializmas, komunizmas, puldamas religiją, tikinčiuosius, skleisdamas bedievybę...'' To įnagis lietuvių visuomenėje buvo Bostone socialistų leidžiamas ''Keleivis'', kuris ''keliavo'' dar ir po II-jo pasaulinio karo, skleisdamas susibankrutavusias ateizmo idėjas.

''Kad būtų atsvara prieš kovingą ***Keleivį***, kun. Fabijonas Kemėšis ir sumanė leisti katalikišką laikraštį darbininkams, kad laikraštis aiškintų darbininkų klausimus, jų išnaudojimus, kad laikraštis drauge palaikytų ir iš Lietuvos atsivežtas krikščioniškas tradicijas. Todėl sumanytojas ir pavadino ''Darbininku''; kad jį atskirtų nuo kitų, socialistinių laikraščių, kampe įrašė: ''Visų šalių katalikai darbininkai, vienykitės''!

Kaip savo gyvenimo pradžioje, taip ir visą laiką ''Darbininkas'' rūpinosi ne vien darbininkų reikalais, — jo rašiniuose ir korespondencijose atsispindėjo religinis ir tautinis visuomeninis gyvenmimas Amerikoje. Jis taip pat rūpinosi, kėlė ir gynė Lietuvos nepriklausomybės idėją, o Lietuvai atgavus nepriklausomybę, informavo savo skaitytojus apie besikuriančios respublikos rūpesčius bei žmonių gyvenimą tėvynėje, kurią jie buvo palikę caro laikais.

Su Lietuva ir jos reikalais santykių pobūdis ''Darbininke'' išliko iki šių dienų, nors per daugelį metų keitėsi jį redagavę asmenys, o vėliau ir leidėjai ir miestai, kur savaitraštis išleidžiamas (dabar ''Darbininką'' leidžia T. Pranciškonai, tačiau tai nereiškia, kad laikraštis būtų paverstas į vienuolijos oficiozą; tam yra leidžiamas grynai religinis žurnalas ''Varpelis'', anksčiau — ''Šv. Pranciškaus Varpelis'').

Pranciškonai ''Darbininką'' leidžia nuo 1950-tųjų metų.

''Darbininką'' yra redagavę, tarp kitų, dr. K. Pakštas, dr. P. Daužvardis, J. B. Laučka, keletą metų vyr. redaktorium buvo kun. K. Urbonavičius; be vedamųjų, jis laikrašty spausdindavo ir savo kūrybos, pasirašydamas Kmito pseudonimu. Nuo 1926 metų iki 1950 m. redagavo Antanas Kneižys, igūdęs žurnalistas, aktyviai dalyvavęs visuomeninėje veikloje, nepalaužiamas idealistas. Po II-jo pas. karo, ''Darbininko'' redakcijoje dirbo J. Brazaitis, buvęs laikinosios vyriausybės premjeras, literatūros profesorius, literatūros nagrinėtojas, fronto bičiulių ideologas, aukšto lygio žurnalistas.

Pastaruoju laiku eilę metų redakcijoje dirbo L. Žitkevičius (kalbos ir korektūros priežiūra), T. Kornelijus Bučmys ir rašytojas Paulius Jurkus.

Kaip Amerikos lietuvių laikraščiams įprasta, ''Darbininkas'' turi ''atkarpą'' (pusę puslapio), kur spausdinami ilgesni ar trumpesni beletristikos dalykai, mokslo straipsniai, kelionių įspūdžiai ir pan. Vienu laiku, dar eidamas Bostone, literatūros, meno ir kultūros klausimams buvo įsivedęs ''Kultūros priedą''.

Linkime sukaktuvininkui, kad ir toliau burtų apie save katalikiškas kultūrines paraiškas ir žmones, o ''Darbininko'' redakcija ir administracija būtų gyvas spaudos centras.

Trečias šių metų sukaktuvininkas, jauniausias, švenčiąs 50 metų, yra Montrealyje leidžiamas savaitraštis ''Nepriklausoma Lietuva'' (paskutiniu metu tapusi dvisavaitine).

Savaitraštis ''Nepriklausoma Lietuva'' pradėtas leisti 1940-tais metais, Lietuvą okupavus komunistams. Išleistas Toronto lietuvių iniciatyva; į redakciją įėjo Viktoras Dagilis, dabar gyvenantis Toronte, K. Burė ir P. Kundrotas. Laikrašty nutarta laikytis ''demokratinės minties''.

Vėliau iš redaktorių minėtina žurnalistai: Jonas Kardelis, Romas Maziliauskas, rašytoja Marija Aukštaitė, Marija Arlauskaitė, Pranas Paukštaitis, Leonas Girinis, rašytojas Juozas Petrėnas-Tarulis, Pranas Rudinskas, Jonas Yla, ir dabartinė redaktorė Birutė Nagienė, kurios dešinioji ranka, užpildanti pirmą politinės apžvalgos puslapį ir literatūrinę dalį — poetas Henrikas Nagys.

Laikraštis savo motto įrašė šūkį: ''Už išlaisvinimą Lietuvos! Už ištikimybę Kanadai! Už santarvės pergalę!''

Laikraščio ''demokratinės minties'' ryškumas kartais stipresnis, kartais blankesnis, priklausė nuo redaktorių asmeninių pažiūrų ir nuo žurnalistinės patirties; pvz. J. Kardelis, buvęs ''Lietuvos žinių'' redaktorius Lietuvoje ir palaikęs kairiosios visuomenės sparną, turėjo savo tvirtą, bet objektyviai reiškiamą liniją. Kiti neišvengė griežtesnių posūkių. Dabartinė redakcija pirmiausia akcentuoja Lietuvos nepriklausomybės idėją, kultūringą dėmesį į išeivijos veiklą, literatūrinę vertę.

Kolegoms sukaktuvininkams linkime ištvermės ir sėkmės vis sunkėjančiame išeivio spaudos kelyje.

PASAKA...

(atkelta iš 12 psl.)

Ir abudu balandžiai maldavo:

— Ar nenori atlyginti jam už mus, Pasaulio Tėve? Kad jis verkė ir liūdėjo dėl savo širdies gerumo, ar nenori dovanoti jam laimę juoktis kaip niekas kitas? Kad tas juokas uždengtų jo skausmą, ir visiems, kurie išgirsta jį, būtų gera ir džiugu? Tu vienas gali padaryti žmogų tokį turtingą, ir tas žmogus vertas to.

Ir Viešpats nusišypsojo ir tarė:

— Tebūnie taip.

Šitą akimojų nušvito aukšai viena krintanti žvaigždė, ir prie tos šviesos žmogus pamatė, kaip puikiai apsivilkęs senas rimtas kiškis ausies kampeliais nusišluostė savo akis — toks jautrus jis buvo. Ir žmogus susigraudinęs pasakė:

— Tavo pasaka buvo graži.

Ir jis dabar pakilo ir nuėjo savo namų linkui, jis ėjo ir kartojo:

— Yra gera ir džiugu gyventi, kas kartą išgirdo šitą juoką.

Ir jis pasižiūrėjo aukštyn, kur žvaigždžių kilimu užkloti žydėjo dangaus sodai. Ten dabar medžiuose nardė du melsvi balandžiai, ir tenai šitą gražiausią naktį vaikšto Pasaulio Viešpats, kuris dovanoja laimę — ir Jam nusilenkė žemai žmogus.

* * *

Spalio 20 d. Montrealyje, Helen de Champlain restorane, Lietuvių Akademinis Sambūris suruošė Henriko Nagio poezijos vakaronę, — paminėta jo 70 metų amžiaus sukaktis ir poezijos rinktinės ''Grįžulas'' pasirodymas Lietuvoje. Minėjimo dalyvius pasitiko Nagio poezijos knygų paroda, kurioje buvo išstatyta autoriaus išleisti veikalai, ''Literatūros lankai'' jo disertacija, poeto tekstu sukurta A. Stankevičiaus kantata ir kt.

Sveikinimų žodžiu ir raštu tarpe buvo dail. A. Tamošaičio žodis, Montrealio apyl. pirm. Arūno Staškevičiaus ir kt. kalbos.

Savo kūrybos paskaitė pats sukaktuvininkas H. Nagys, skaitymą paįvairindamas atsiminimų intarpais.

Į vakaronę atsilankė nemažai jaunimo.

SVAJONĖ

Norėčiau prisijaukinti sakalą,
pilką, išdidų paukštį,
aitvaro brolį.

Norėčiau prisijaukinti sakalą
gintarinėm akim,
vienai vienintelei medžioklei,
kurios ilgėjausi visą gyvenimą.

Norėčiau prisijaukinti sakalą,
raibą poetų paukštį,
kad plūktą molio aslą,
atsiminimų gadynėj,
papuoštų plačių
sparnų šešėliais.

Norėčiau prisijaukinti sakalą,
aitvaro brolį,
išdidų, pilką paukštį
gintarinėm akim.

* * *

Aitvaro brolio neišdaviau. Sudegė kaimai.
Pusto karštais pelenais.
Pasakų paukščio plunksnos baltesnės už sniegą,
akys žydresnės už vandenį.

Brolio neužsigyniau. Lūpos suakmenėjo.
Lyja žarijų lietum.
Pasakų paukščio plunksnos baltesnės už pieną,
akys žydresnės už liną.

Aitvaro nepalikau. Mano kojos, kaip medžio šaknys, dirvožemyj liks.
Pasakų paukščio plunksnos baltesnės už tošį,
akys žydresnės už vėją.

Aitvaro brolio neišdaviau. Sudegė žemė.
Pusto pilkais pelenais.
Pasakų paukščio plunksnos lengvesnės už plėnis,
akys šaltesnės už ledą.

SAKALŲ VALANDA

Nesvarbu kada
ir kur — nesvarbu,
bet turėsiu raibų
sakalų; ir tada
jie sklandys ir skraidys,
saulę, dangų uždengs,
kris ūmai, lyg rudens
naktimis krenta žvaigždės namo:
iš neužmatomos aukštumos —
kaip apsvaigę žaibai, kaip akmuo —
sakalų, mano paukščių, lietus.

Nežinau,
kada bus,
ir kur nežinia,
mano paukščių raibų
padangė pilna.

Nesvarbu
nei kur, nei kada,
bet išmuš
man dar
sakalų valanda.

* * *

Išmaldos neprašiau. Valgiau duoną juodą
pūslėtom protėvių rankom pasėtą,
pro suskirdusius pirštus supiltą aruodan.
Valgiau savo vargo duoną — gaižią ir kietą.

Kojom basom išvaikščiojau tėviškės smėlį.
Mindžiau raudoną, kaip kraują, rudenio molį
ir godų juodžemį. Mano senolių
medžiuose tebemiega jų baltos vėlės.

Išmaldos neprašau: sugrįšiu namolei
ne sūnus palaidūnas, bet šeimininkas,
(kas žemės — žemei, kas brolio — broliui)
savo dalies paliktos atsiimti.

Pasiimti nuosavą mirtį, kuri kalasi,
kartu su žaliais želmenim už gimtojo sodo,
kiekvieną ankstyvą Žemaičių pavasarį
pro juodą, pro trupantį, šiaurės gruodą.

Prisidėdami prie šios sukakties paminėjimo, savo skaitytojams pateikiame keletą poeto eilėraščių, viena, sakalo, tematika, publikaciją pavadindami ''Poetas, suradęs savo sakalą''.

H. Nagys yra vienintelis mūsų poezijoje autorius šia metafora, paimta iš liaudies dainų lobyno (''Ant tėvelio dvaro sakalai krypavo...'') savo kūrybiniai minčiai reikšti, aukštų poezijos polėkių simbolizavimui didingo padangių paukščio skrydžiu vaizduoti.

Šalia to — ''brolio motyvas sudaro artumo, ''gimynistės'' su skaitytoju nuotaiką.

Visa tai autoriui nekliudo dalyvauti ''žemininkų'' grupėje, nes nuo žemės niekad neatitrūkęs, paskutiniuoju metu jis visa poetine jėga grįžta prie gimtojo grumsto.

ENGLISH SECTION

THE VOICE OF LITHUANIA

Jonas Basanavičius
Part IV. The Lithuanian Renaissance

© by Albert Cizauskas

We last saw Jonas Basanavičius emotionally crushed by the untimely death of his beloved wife. He was then only 38 years of age, already a distinguished medical expert, serving in far-off Bulgaria to avoid serving in Russia, a normal requirement for those granted a scholarship to Moscow's prestigious medical school. He could not bear to be separated from his wife even in death, so he resolved, for the time being, to remain in Bulgaria where she was buried.

After her death, the bereaved husband plunged into work to shake off the melancholy obsessing him. In addition to arduous duties as physician and administrator, he wrote learned papers which earned him a considerable reputation in the medical circles of eastern Europe. And, like a restless spirit, he travelled widely and often outside Bulgaria, even returning briefly to Lithuania where he was, however, refused permission to resettle by the Czar's government. His travels in Switzerland, Austria, Germany, Italy, the Riviera, and elsewhere, were not undertaken solely as a distraction from his sense of loss, but also as a means of regaining his health, which had suffered from overwork and emotional stress. He contracted tuberculosis, and even had blood on the brain (''išsiliejo kraujas į smegenis''). The bullet which had lodged within him after the shooting attack by a suspected Czarist agent (see part III) aggravated the poor state of his health.

Basanavičius was strong-willed, however, and refused to allow physical ailments to hinder him from doing what he wanted. On his trips abroad, for example, the indefatigable doctor even found time to pursue Lithuanian research, delving into the archives of Europe's great libraries to unearth the forgotten past of his homeland. Two years after his wife's death, he became a Bulgarian citizen and participated in the country's political life, generally supporting the more liberal, anti-Russian factions. He even managed to serve for four years in the municipal government of one of Bulgaria's larger cities, and was active in the national conventions of Bulgaria's Democratic Party,

Dr. J. Basanavičius reading the Proclamation of Independence to Council. (Woodcarving).
Dr. J. Basanavičius skaito Nepriklausomybės Aktą Tarybai. (Medžio rėžinys).

writing one of its planks dealing with matters of health. His work there is not forgotten; a street bears his name in Bulgaria's major seaport, Varna, where the Lithuanian doctor lived for many years. (1.)

We tend to overlook Basanavičius' medical career, which was an eminently successful one. At one point, he was even appointed palace physician to the ruler, Prince Ferdinand. But, after 25 years of outstanding service as medical practitioner, administrator, and writer, he retired, and, once again, requested permission from the Czar to reside in Lithuania. Lacking a response, Basanavičius took matters into his own hands, sold his belongings, and left the country that held so many memories of years both happy and tragic.

Basanavičius traveled north through Germany to Tilsit, the center of Lithuanian activities in Prussia, then slipped past the border into Lithuania where he proceeded to Vilnius, there to take up residence for the remainder of his life. The native son had finally come home, to nurture directly the burgeoning Lithuanian renaissance.

Few men looked the part more than Basanavičius. Photographs from his earlier life show a distinguished-looking, well-dressed man, with a luxuriant and well-trimmed beard, who might have been mistaken for an Edwardian dandy, except for his piercing eyes. With age, their intensity undimmed, the eyes in later photographs burned with a patriotic zeal, tinged with sadness, as if they were both looking into Lithuania's past and seeing its future.

The Awakening

From his earliest days in Bulgaria, the young doctor employed his unique literary talent to arouse patriotic sentiment. Despite ill health and the demanding nature of his medical responsibilities, he found time to correspond extensively with Lithuanian journalists in Prussia. Enjoying freedoms denied in Russian-occupied Lithuania, the latter were strongly influenced by their Prussian environment. Accordingly, Basanavičius ceaselessly entreated them to become more aware of their own Lithuanian background, encouraging them to publish Lithuanian literary and historical works. He also collected traditional Lithuanian folksongs (the ''Dainos''), as well as the folklore that told of a once-great past, all of which fed a rapidly awakening interest in the Lithuanian heritage. (2).

The Lithuanian journals in Prussia, however, were printed in Gothic characters unsuitable for readers in Lithuania, and continued to be imbued with a Germanic spirit in their content. At times, the journals even turned down some of Basanavičius' submissions out of fear of offending Prussian sensibilities. Almost in desperation, he sent a letter in 1882 to one of the journals, in which, with the evangelical fervor that became a hallmark of his prose style, he threw caution to the winds and cried out, ''Let's get on with it, brothers!'' Envisioning a rich harvest, waiting for willing workers, he summoned writers and intellectuals to join him in a patriotic effort to instill a sense of nationhood in the Lithuanian people.

The letter, despite its impassioned and nationalistic tone, was published in several Prussian journals, to his delighted surprise. The response was immediate, attracting a number

of younger intellectuals, chafing under Czarist restrictions. With their help, Basanavičius conceived the notion of publishing a wholly Lithuanian journal for Lithuanian readers, dedicated to propagating the country's culture and history, and one in which the revolutionary idea of a Lithuanian national personality, distinct from that of its neighbors, would be openly espoused.

But first there were practical difficulties to surmount. Chief among them was how to produce a nationalistic journal printed in the Lithuanian language in spite of tight Russian censorship and managed by an editor who was forced to reside abroad. After considerable thought, it was decided to have the journal printed in Prussia, and then to have it smuggled into Russian-held Lithuania. At first, Basanavičius attempted to handle all the editorial chores from Czechoslovakia and Bulgaria, but eventually had to delegate some of these responsibilities to his colleagues in Lithuania, among them a fiery young liberal, Dr. Šliūpas.

And so, in the spring of 1883, ''Aušra'' (''The Dawn'') appeared, which its originator hailed, with understandable pride, as the cradle (''vigė'') of Lithuanian independence. In its first issue, the editor laid out the journal's aims, which reflected his own passionately-held beliefs. These were to help preserve the country's ''glorious'' language, to recall its great past, and to do so in a non-sectarian and non-political manner. Believing that language was the unifying medium of a nation, he wrote that the Lithuanian language in particular held the key to his people's very history, and served to differentiate them from their Slavic and Germanic neighbors. Much had been lost over the centuries, he pointed out, but the language had survived and it was essential to preserve and develop it. Basanavičius himself was a powerful influence in the development of modern Lithuanian. His prose style was a simple, yet, at the same time, an intensely personal and emotional instrument which none were able to resist.

Side by side with the importance of the language was the need to remember the past in order to instill a sense of self-pride. ''Recognizing our great ancestors,'' he said, ''we will recognize ourselves.''

As to the third aim, it is well to recall that, while Basanavičius was not a church-goer, he was not anti-clerical (in contrast to his colleague, Dr. Šliūpas). In fact, Basanavičius once tried to send a clerical delegation to Rome to petition the Holy See for an ecclesiastical province separate from that of Poland's, a move which the Poles, however, managed to block. (It was Archbishop Matulaitis who achieved this goal in later years.) Basnavičius therefore tried to adopt a neutral position vis-a-vis Church politics, at which he was not always successful. Strictly speaking, he also was not a politician despite his absorption in politics. He stood, in fact, above party politics which was a major reason why he came to be revered by all factions as the country's patriarch.

In a burst of patriotism, Basanavičius concluded his first editorial with a play on the journal's title:

''As the dawn's rays pierce the night's darkness, so may the spirit of Lithuanian shine forth in splendor!

''That is my ardent desire.''

His desire was amply fulfilled. As an historian put it, ''The ground had already been prepared, but it was Dr. Basanavičius, who, with the right words at the right time, roused the nation's spirit.''

''Aušra's'' appearance was like the breaking of a dam. In all, some 70 individuals contributed to this pioneering journalistic crusade in a country where printing in the language of the people was proscribed. Numerous journals also sprang up, each reflecting the diverse political and social views of an awakening Lithuanian public. All played their role in the ultimate achievement of national independence. (One of the ironies of history is that a young Lithuanian socialist zealot, Felix Dzerzhinsky, wrote for one of the new journals, the ''Darbininku Balsas'' (''The Workers' Voice''. Dzerzhinsky later became the organizer and first chief of the Bolsheviks' dreaded Cheka, the forerunner of today's KGB.)

The contents of ''Aušra's'' first issue are illustrative of what Basanavičius wished to achieve. There were two lengthy poetic contributions, one by the noted poet, Bishop Baranauskas, entitled ''Remembrances of Old Lithuania,'' a series of rhyming quatrains, in a lyric, supple, and romantic style. The second was a panegyric to ''The Lithuanian Language,'' consisting of rhyming couplets, by someone styling himnself ''J.A.W.L.'' The prose articles included an essay on the historian Daukantas, on Lithuanian ruins (by the editor), on recent books, on the need to teach children their native language, and, finally, a short miscellany of selected news items, some of them serious, some of them whimsical. One of these dealt with a famine in Odessa, another with a flooding of the Rhine (relief for which Americans contributed 600,000 marks), a third with a hotel fire in Milwaukee in which 100 persons perished, and a fourth with the death of a 147-year old man who left behind two sons, one 85 years old and the other 115, as well as a small army of aging grandchildren; the patriarch was reputed to have been in good health up to the day of his death, having never touched alcohol or smoked tobacco. (Nothing was mentioned of his wife.)

Unfortunately, ''Aušra's'' ground-braking experimnet lasted only three years. The editor's memoirs contain no further explanation of the publication's demise, other than that it was attributed to financial difficulties.

The Struggle

Basanavičius had come home in the summer of 1905 at a time when change was in the air. Cracks were beginning to appear in monolithic autocracy of the Czarist regime with the belated circulation of western ideass of liberalism. The political unrest in Russia was spilling over into Lithuania, to contain which the governement had just lifted its 40-year printing ban. The time seemed right to Basanavičius for action.

Taking a cue from Russian dissidents, he urged the formation of a national assembly to petition the Czar for basic human rights. The idea was enthusiastically received, that only four months after his return he presided over the first national assembly of Lithuanians in modern timers. Over two thousand delegates representing a multitude of diverse opinions convened in Vilnius, December 5-6, 1905. Basanavičius complained in his memoirs that his body and mind literally ached from trying to deflect into constructive channels the antagonistic factions that threatened to pull the asembly apart. His authority, however, eventually calmed the delegates and induced them to accept, unanimously, a Lithuanian bill of rights addressed to the Czar. The manifesto demanded autonomy for Lithuanian with a Diet in Vilnius, elected by general, equal, direct, and secret ballots without racial, national, or religious discrimination To enforce its demands, the Vilnius Assembly called on the people not to pay taxes and to boycott Russian institutions. The result was typically Russian. There was a brief interlude of eased restrictions, followed by a renewed policy of repression.

The Vilnius Assembly, under the guidance of Basanavičius, was, nevertheless, a tremendous, nation-building achievement since it clearly foreshadowed the Taryba (Council) of 1918, which issued the Lithuanian Declaration of Independence. He was honored with the privilege of being the first to sign the document.

Basanavičius' concerns were always more than political.

Basanavičius' concerns were always more than political in the narrow sense. He understood, for instance, the importance of an educated public in the art of self-government. For this reason, he founded the ''Lietuvių Mokslo Draugiją'' (''The Lithuanian Learned Society'') at Vilnius in 1907. Its aim was to collect and preserve materials relevant to Lithuanian history and culture, to publicize them, and to make them available to scholars. The Society was one of Basanavičius' major accomplishments and survived his death, helping to make the independent Lithuania a cultured and politically-responsible member of the western family of democratic nations.

Basanavičius remained in Vilnius until his death on February 16, 1927, nine years to the day after the declaration of Lithuanian independence, a poetically fitting end to his life.

Unhappilly for him, the city had been illegally seized by the Poles in 1920. His presence there, however, symbolized Lithuania's enduring claim to its ancient capital.

Throughout his life, Basanavičius never tired of writing of Lithuania's past glory, of the ancient roots of its language with its beauty and richness, of national self-respect, and the need to struggle against the nation's oppressors. Many other individuals, before and after him, contributed to the Lithuanian renaissance that is continuing today, despite foreign occupation and exile. But it was Basanavičius who molded the personality of modern Lithuania through the poetry and political force of his writings. His spirit can be likened to that of the bard in Adam Mickiewicz' ''Konrad Wallenrod'' who foretells at the end of the epic that his song will never die:

''And I, the bard, will travel up and down
Through villages and castles, every town
Of Lithuania...
My song will penetrate on tireless wing.''

(1.) At Varna, Ladislas III, Jogaila's son, had led a crusade, in the mid-15th century, against Ottoman Turks, where he was defeated and killed.
(2.) Oscar Milosz (related to Czeslaw Milosz, the 1980 Nobel prize winner for literature) published a beautifully-illustrated book of Basanavičius' folk-tales which he translated into French in the 1930's. Both Oscar and Czeslaw are of Lithuanian descent.

U.S. POSTAL SERVICE
STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION
Required by 39 U.S.C. 3685

1a. Title of publication. LIETUVIŲ DIENOS/LITHUANIAN DAYS.
1b. Publication No. 0024-2950.
2. Date of filing, 10-05-90.
3. Frequency of issue. Monthly except July and August.
3a. No. of issues published annually—10.
3b. Annual subscription price $20.00.
4. Complete mailing address of known office of publication: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195.
5. Complete mailing address of the headquarters of general business offices of the publisher: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195
6. Full name and complete mailing address of publisher, editor, and managing editor.
Publisher: Anthony F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195
Editor: Anthony F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195
Managinig Editor: Anthony F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195
7. Owner: Anthony F. Skirius, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029-2195.
8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities. None.
9. Not applicable.
10. Extent and nature of circulation.
A. Total No. copies (net press run). Average no. copies each issue during preceding 12 months—1250. Actual no. copies of single issue published nearest to filing date—1300.
B. Paid circulation. 1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales Average no. copies each issue during preceding 12 months—0. Actual no. copies of single issue published nearest to filing date—0.
2. Mail subscription. Average no. copies each issue during preceding 12 months—1150. Actual no. copies of single issue published nearest to filing date—1168.
C. Total paid circulation (Sum of 10B1 and 10B2—Average 1150. Single issue—1168.
D. Free distribution by mail, carrier or other means, samples, complimentary, and other free copies. Average no.—10. Single issue—10.
E. Total distributions (Sum of C and D) Average No.—1160. Single issue—1178.
F. Copies not distributed:
Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing. Average no.—90. Single issue—122. Return from news agents—none.
G. Total (Sum of E, F1 and 2 should equal net press run shown in A) Average no.—1250. Single issue—1300.
11. I certify that the statements made by me above are correct and complete.

Vincent C. Skirius, Bus. Mgr.

LITHUANIAN PHOTOGRAPHY EXHIBIT IN JANUARY

Los Angeles — ''Through Love to the Truth; Through Freedom to Creativity: Two Masters of Lithuanian Photography'' will be presented at Loyola Marymount University's Laband Art Gallery in the Fritz B. Burns Fine Arts Center Jan. 23 to Feb. 23, 1991. The opening reception will take place at the gallery from 4 to 6 p.m. Jan. 19.

The exhibition features 60 works by Lithuanian photographers Rimantas Dichavicius and Antanas Sutkus. Both are renowned in the Baltic States and the Soviet Union, and have recently gained acclaim in Western Europe. The Laband exhibit is the first major institutional showing of their work in the United States.

Sutkus is known for his vivid documentary-style images which have chronicled the Lithuanian people and their patriotic struggle for the past 30 years. Dichavicius' female nudes, posed in the Lithuanian landscape, along with the images of rural religious shrines and patterns found in nature, bear testimony to a native spirituality inherent in humanity and in the Baltic countryside.

The photographs in this exhibition are on loan from the collection of Mr. and Mrs. Herbert A. Belkin and were acquired during Mr. Belkin's frequent trips to the Soviet Union and the Baltic States.

The gallery will be open from 10:30 a.m. to 4:30 p.m. Wednesday through Friday, noon to 4 p.m. Saturday. The gallery is closed Sunday through Tuesday.

Loyola Marymount University NEWS
Loyola Blvd. at West 80th St.

AKAI • SANYO • JVC • SEIKO • TOSHIBA • CASIO • SHARP • MINOLTA • CITIZEN • SONY • NEC

Pirmoji rusų parduotuvė Los Angeles parduodanti ***STEREO — VIDEO — RADIJO — FOTO APARATUS,*** *tinkančius Sovietų Sąjungos sistemai.*

EVROPA ELECTRONICS

☐ *Esame pirmoji įstaiga Los Angeles, siunčianti siuntinius sudarytus iš mūsų krautuvėje pirktų prekių, į Lietuvą ir kitus Sovietų Sąjungos kraštus,* ***muitą apmokant čia.***

☐ *Parduodame japonų gamybos televizijos, video aparatus, telefonus, video-magnetofonus tinkančius Europos arba Amerikos sistemoms*

☐ *Tiktai pas mus gausite kvalifikuotų tarnautojų patarimus kokios prekės turi paklausą Lietuvoje*

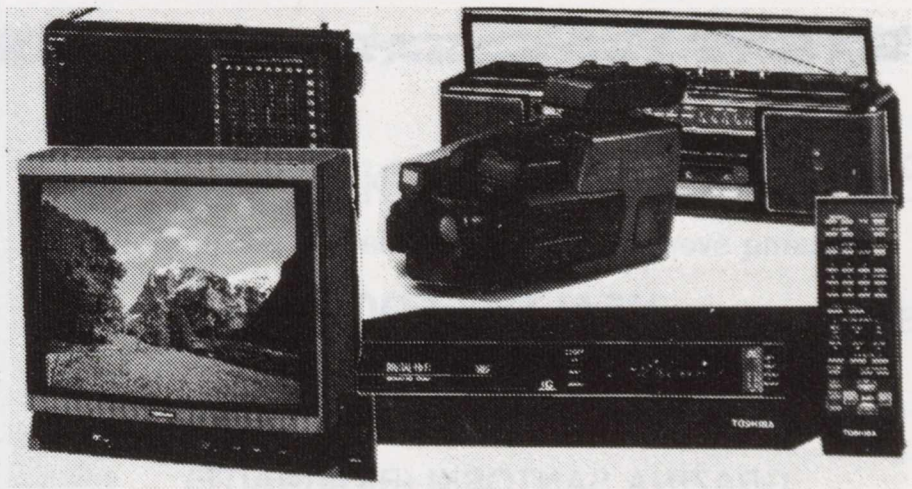

Krautuvė atdara: kasdieną 11 — 8 v.v., sekmadieniais 12 — 5 v.v.

EVROPA ELECTRONICS
7117 SUNSET BOULEVARD, SUNSET GALERIA, HOLLYWOD, CA
Tel. : (213) 851-8401

Kampas La Brea, šalia El Pollo Loco ir Wendy's. 1 val. mašinos pastatymas veltui.

Visiems "Lietuvių Dienų" skaitytojams linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

THE LITAS GROUP

LITHUANIAN INTERNATIONAL CAPITAL

LIETUVIŲ FINANSINIS CENTRAS
PASAULINĖS APIMTIES PATARNAVIMAI

WE OFFER THESE SERVICES:

***STOCK MARKET**
***FUNDING**
***PROPERTIES**
***LOANS**
***GOLD & METALS**
***INSURANCE**
***TRAVEL**
***TRUSTS**
***EXPORTS & IMPORTS**

Vytautas Vebeliūnas, Lito prezidentas

Virš 25 metų veikianti Lito Organizacija yra apjungusi daugiau negu tūkstantį investatorių ir valdanti virš 60 milijonų bruto turto. Su atgimstančia Lietuva dabar reprezentuojamos Lietuvos įmonės per Litimpex įstaigą Vilniuje.

Lito pastangomis buvo įkurtas Pasaulio Lietuvių Centras Čikagoje, IL, virš 5 milijonų dolerių vertės.

Pajunkite savo kapitalą su Lito organizacija. Jūsų investavimai yra garantuoti Lito valdomu nekilnojamu turtu ir turimais mortgičiais.

Since 1963 as a financial service organization, we have generated more than 60 million dollars in gross investments. Our expertise in real estate and timely investments in other ventures made this growth possible. Your investments are guaranteed by our portfolio of mortgages and real estate holdings providing you with stable and steady personal financial growth.
If you are seeking prudent and stable investment do consult us for additional information.

LITAS INVESTING CO., INC.

CORPORATE HEADQUARTERS
8601 114th Street
Richmond Hill, NY 11418
(718) 441-2811
FAX (718) 847-3473

SALES OFFICE
80 Pine Street
New York, NY 10005
(212) 344-1300

Linksmų šventų Kalėdų ir sveikiausių Naujų metų

HEALTHY FOOD
LITHUANIAN RESTAURANT
Eastern European Specialties

GRAŽINA SANTOSKI (BIČIŪNAITĖ)

3236 S. Halsted Street **Chicago, IL 60608**
Tel.: (312) 326-2724

Valandos: 6:30 AM — 8 PM kasdien 7 AM — 8 PM sekmadieniais

RACINE BAKERY ir DELI
European Style Bakery Products

6216 W. Archer Ave
Chicago, IL 60638
(312) 581-8500

Birutė ir Gediminas Juodvalkiai
Dana ir Juozas Kapacinskai

Visiems "Lietuvių Dienų" skaitytojams linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

TULPĖ

RESTAURANT

2447 West Lithuanian Plaza Ct.
Chicago, Illinois 60629
Phone: (312) 925-1123

Juzė Augaitis
Owner

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

ALEX LAURAITIS, Owner

9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643 — Tel. (312) 238-9787

Rengiame ekskursijas į Lietuvą, Graikiją, Jugoslaviją, Turkiją, Angliją, Kiniją ir kitus kraštus.
Sudarome iškvietimus giminių apsilankymui Amerikoje.
Nuperkame giminėms Lietuvoje automobilius ir kitas prekes.
REGISTRUOKITĖS IŠ ANKSTO!
★ Kelionės bilietai į visus pasaulio kraštus

Švenčių proga sveikina ir geriausių Naujų Metų linki

KUN. IGNAS URBONAS
GARY, INDIANA
Šv. Kazimiero parapija

1390 W. 15th Ave., Gary, Indiana 46407

LINKSMŲ ŠVENČIŲ LINKI

PETKUS — MARQUETTE FUNERAL HOMES

2533 West 71st Street
Chicago, Illinois
476—2345

Mr. & Mrs. Anthony B. Petkus
Mr. Donald M. Petkus

1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois
863—2108

Mr. Donald D. Petkus
Mr. Lawrence C. Gasunas

Ir liūdėsio valandą teguodžia Jus Kalėdų gimimo viltis!

SHALINS FUNERAL HOME, INC.
Marytė R. Antanaitis-Shalins
(President)

84-02 Jamaica Avenue **Woodhaven, NY 11421**
(At Forest Parkway)
296-2244 —Air Conditioned Chapels— **296-2245**

MERRY CHRISTMAS AND A HAPPY NEW YEAR

Pierce Brothers Hamrock MORTUARY

720 W. Washington Blvd., LA, CA 90015
Phones: (213) 749-4151

Seated, Stanley Balzekas. Standing from left: Stanley Balzekas III, Carole Balzekas Miller, and Robert Balzekas.

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų!

BALZEKAS MOTOR SALES

SALES — SERVICE — LEASING — FLEET

**CHRYSLER*
**PLYMOUTH*
**PONTIAC*
**SAAB*

4030 S. Archer
CHICAGO, IL 60632
(312) 847-1515

Visiems "Lietuvių Dienų" skaitytojams linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

KASA

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

86-21 114Th Street, Richmond Hill, NY 11418
Tel.: (718) 441-6401

Skyriai Chicagoje, St. Petersburge, Detroite ir Waterburyje

Direktoriai sveikina visus
Lietuvių Dienų skaitytojus Kalėdų švenčių proga ir
linki pasisekimo Naujuose Metuose

KASA mielai priima visų lietuvių indėlius ir pastoviai moka procentus už taupymo sąskaitas.

KASA moka atitinkamus procentus už visų rūšių ir terminų taupymo certifikatus.

KASA priima IRA ir Social Security pensijos indėlius, keičia čekius, išduoda pinigines perlaidas bei čekių rašymo sąskaitas ir suteikia kitus bankinius patarnavimus.

KASA prieinamomis sąlygomis savo nariams duoda nekilnojamo turto ir įvairias kitas paskolas.

Vėliausia naujiena — **KASA** geromis sąlygomis išduoda lietuviškai papuoštas **VISA** korteles.

- Kiekviena taupymo sąskaita Federalinės NCUA agentūros apdrausta iki 100,000 dolerių

Dėl informacijų skambinkite į centrinę KASOS įstaigą New Yorke: tel. (718) 441-6401, arba į skyrius — Chicagoje — Marquette Parke (312) 737-2110, Cicero— (708) 656-2201, Hickory Hills— (708) 598-1333, Detroite— (313) 350-2350, Waterburyje (203) 756-5223, St. Petersburg Beach (813) 367-6304

— Lietuviai laiko pinigus lietuviškoje **KASOJE** —

Kristaus Taikos ir Ramybės mano parapijiečiams
ir visiems geros valios lietuviams linki

Apreiškimo Parapijos klebonas
KUN. VYTAUTAS A. PALUBINSKAS

259 N. Fifth Street, Brooklyn, NY 11211 **Tel.: (718) 387-2111**

Linksmų šv. Kalėdų ir sėkmingų Naujųjų Metų

KUN. DR. EUGENIJUS SAVICKAS

Aušros Vartų parapijos klebonas

32 Dominick Street **New York, NY 10013**

Viešėdami Čikagoje neužmirškite aplankyti

N. IR J. VAZNELIŲ

GIFTS INTERNATIONAL INC.

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžių dirbinių.
Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas

2501 W. 71st Street, Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 471-1424 — (312) 737-3332

Happy Holiday Season

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

A LEGAL RESERVE
FRATERNAL BENEFIT SOCIETY
Non-Profit for Benefit of its Members and Beneficiaries
Insurance Certificates $2000.00 to $10,000.00

71-73 So. Washington Street **Wilkes-Barre, PA 18701**

Lithuanian Alliance of America
(SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE)

Artėjant Kalėdų šventėms, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomoji Taryba sveikina LIETUVIŲ DIENŲ leidėjus, redakcinę kolegiją ir visą personalą, linkėdama malonių Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų.

SLA Pildomoji Taryba:
Vytautas P. Dargis, Prezidentas; Vytautas Kasniūnas, Viceprezidentas; Genovaitė Meiliūnienė, Sekretorė; Christine Austin, Iždininkė; Josephine Miller, Iždo globėja; Nellie Bajoras-Romanas, Iždo globėja; Kazys Bobelis, M.D., Daktaras globėjas.

Merry Christmas and a Happy New Year

BALDO KRISTOVICH and THOMAS B. KRISTOVICH

Attorneys at Law

1541 Wilshire Blvd., Suite 307 **Los Angeles, CA 90017**
Phone (213) 484-2250

TAUTOS FONDAS
sveikina visus narius ir rėmėjus Švenčių proga.
Dėkojame už Jūsų aukas, kurios skiriamos laisvai Lietuvai
ir jos Nepriklausomos Valstybės atstatymui.

Lithuanian National Foundation, Inc.,
345 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

Tax exempt, non-profit corp.
IRS Tax Exempt No. 51-0172223

Visiems "Lietuvių Dienų" skaitytojams linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

Švenčių proga sveikina

LIETUVOS AIDŲ RADIJO PROGRAMA

Char. Brazdžionis, Dir.

511S. Nolton Ave., Willow Springs, IL 60480
Telef.: (708) 839-2511

Klausykite "Lietuvių Aidų" kasdien 8:30 v.v. 1450 AM banga

Sveikiname Švenčių proga!

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDĖLĖ

Transliuojama antradieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val. p.p.
iš Tautybių Stoties WPON—1460AM—Bloomfield Hills, Michigan
Vedėjas **ALGIS ZAPARACKAS**

2222 Franklin Rd., Bloomfield Hills, MI 48013

Bendradarbiai:
Ant. Zaparackas, Algis Lapšys, Edv. Skiotys

L. B. Socialinių Reikalų Taryba,
Čikagos skyrius

SEKLYČIA
Lithuanian
Manor Inn

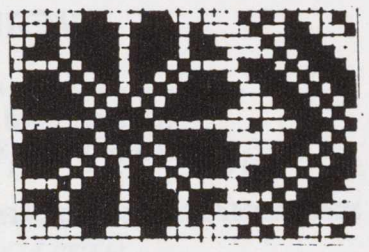

Breakfast — Lunch — Dinner
2715 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629
Phone: 476-1680

Lietuvio savininko vaistinė

—MARGIS DRUG STORE—

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario, M6R 2M9
Telefonas 535-1944 ir 535-0312

Priima "ONTARIO DRUG BENEFIT" receptus

Vaistai, kosmetika, prekės ir kt. Nemokamas pristatymas į namus.

Linksmų šventų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų

GENOVAITĖ IR KAZYS TREČIOKAI
Apdraudos Agentūra

376 Mercer Avenue, UNION, NJ 07083
Tel.: (201) 687-4033

VITAS GERULAITIS

Namų pardavimo bei nuomavimo įstaiga ir
KELIONIŲ BIURAS

94—10 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421
Telefonai: (718) 847-5522 (718) 847-9700

SCHUYLER SAVINGS BANK, S.L.A.

24 Davis Avenue, Kearny, N.J. 07032

TYPES OF ACCOUNTS

Passbook Savings
Money Market Deposit Accounts — 91 day Certificate
6 Months Certificate — 1 Year Certificate — 1½ Years Certificate
2 Years Certificate — 2½ Years Certificate
3 Years Certificate

CALL (201) 991-0001 FOR MORTGAGE RATES

— OFFICERS —

Dr. Jack J. Stukas, Chairman of Board

DIRECTORS

Jack J. Stukas, George J. Katilus, Jr., John J. Salvest, John D. Nakrosis,
Edmund Bennett, Paul F. Gelenitis, Eleanor F. Rokas

COUNSEL

John J. Salvest
Paul F. Gelenitis

OFFICE HOURS:
Mon. thru Thurs. — 9:00 A.M. to 3:00 P.M.
Friday — 9:00 A.M. to 6:00 P.M.
Saturday — 9:00 A.M. to 12:00 P.M.
Drive-in Mon.-Fri. 9-6 Sat. 9-12 Walk-up Mon.-Thurs. 3-6

AREA CODE (201) 991-0001
Tik viena lietuvių taupymo bendrovė šioje apylinkėje

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • **Telefonai: 532-3460** • **532-3414**

AKTYVAI — virš 46 milijonų

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais— 9:30 — 3:30; Antradieniais— 9:30 — 3:30,
Trečiadieniais— 9:30 — 3:30, Ketvirtadieniais— 9:30 — 8:00,
Penktadieniais— 9:30 — 8:00, Šeštadieniais— 9 — 1,
Sekmadieniais— 9 — 12:30

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9:30 v. r. — 1 v. p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $200,000 (75% įkainuoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $15,000. PARDUODAME PINIGINES PERLAIDAS (money orders) ir kelionės čekius (traveler's checks). Neįmame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

Visiems "Lietuvių Dienų" skaitytojams linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

Sveikiname šventų Kalėdų proga Lietuvių Dienas
ir jų skaitytojus ir linkime laimingų Naujųjų Metų!

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD—WIDE DAILY

Lietuvių katalikų dienraštis
leidžiamas Lietuvių Katalikų Dr-jos (Lith. Catholic Press.)

Kun. PETRAS CIBULSKIS, M.I.C. adm.

4545 W. 63rd St., Chicago, Illinois 60629 Tel.: (312) 585-9500

AUDRA travel CORPORATION

SVEIKINAME

SU NAUJAIS 1991 METAIS

ir kviečiame keliauti į

Lietuvą kartu!

Siūlomos išvykimo datos su Skandinavų komp. **SAS (SK)** ir **FINNAIR (AY)** iš bet kurio Š. Amerikos miesto per Rygą į Lietuvą ir atgal. Grįžimo datos už 2 ar 3 savaičių.

1. Gegužės 10 (SK)
2. Gegužės 17 (SK)
3. Gegužės 31 (SK & AY)
4. Birželio 14 (SK)
5. Liepos 5 (AY)
6. Liepos 19 (SK & AY)
7. Rugpiūčio 2 (SK)
8. Rugpiūčio 16 (AY)
9. Rugsėjo 13 (SK)
10. Spalio 11 (SK)
11. Gruodžio 20 (SK)
12. Gruodžio 27 (SK)

Liepos 24/91 planuojama kelionė su SAS į **Olimpiadą Lietuvoje.** Lėktuvų bilietų kaina iš Toronto į Rygą ir atgal, svyruoja tarp 1126 dol. — 1414 dol. (Can.) plius tax.

Mūsų rekomenduojamos lėktuvų kompanijos grupinėms ir individualioms kelionėms:

1. **Scandinavian Airline SAS (SK)**
2. **Finnair (AY)**
3. **Air France (AF)**
4. **Lufthansa (LH)**

Keleiviams užsakantiems keliones mūsų biure, nemokamai parūpiname nakvynę ir transportą jeigu reikia nakvoti Europoje grįžtant iš viešnagės. Skrendantiems su LH už viešbutį reikia susimokėti patiems.

Skrendantiems grupėse nurodytomis datomis, Lietuvoje, pagal pageidavimą, galime parūpinti :

- pilną tūrą su viešbučiais, maistu ir ekskursijomis.
- išnomuoti butą arba namą pageidaujamoje vietovėje.
- parūpinti leidimus ir vizas vykstantiems pas gimines.
- užsakyti įvairius gydomuosius kurortus
- užsakyti nuomavimui mašinas,
- užsakyti bet kokį sportinį tūrą, baidarėmis po Lietuvą ir t.t.

Smulkesnių žinių teiraukitės mūsų įstaigoje:
2100 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1M7, Canada
Tel. (416) 769-2500, FAX (416) 763-6279

Šv. Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga
sveikiname visus brangius tautiečius ir linkime visiems
kuo didžiausio džiaugsmo ir laimės asmeniškame gyvenime.
Maldaujame Aukščiausiojo, kad sumažintų vargą
ir skausmą mūsų pavergtų brolių Lietuvoje.
Trokštame, kad mūsų tautiečiai su meile ir pagarba
vieni kitiems uoliai jungtųsi į tautinę, patriotinę veiklą.

Maria ir Antanas Rudžiai
Chicago, Illinois

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujų metų linki

IRENA ir LEONAS KRIAUČELIŪNAI

13400 Parker Rd., Lockport, IL 60441

Gražiausių švenčių ir sėkmingų Naujų Metų!

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

2606 W. 63rd Street, Chicago, Illinois 60629-1620
Telefonas: (312) 778-6900; FAX 312 — 776-4636

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
linki

J. K. VALIŪNO ŠEIMA
SOUTHAMPTON, NY 11968

Gražiausių švenčių ir sėkmingų Naujųjų Metų!

PREL. JONAS SCHARNUS
ST. JOHN VIANNEY RESIDENCE

60 Home Avenue
Rutherford, New Jersey 07070

BALTIC BAKERY

Savininkai — ANKŲ ŠEIMA

4627 So. Hermitage, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) LA 3-1510
ir
2616 West 69th Street, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

LOS ANGELES LIETUVIŲ ŠVENČIŲ LINKĖJIMAI

Rolandas Giedraitis, D.D.S.
Danutė Giedraitienė, D.M.D.
Alma Vilkas-Stočkienė, D.D.S.

Lietuviai dantistai

3151 Glendale Blvd., Los Angeles, CA 90039
Telef.: 660—1205

****

ANTANO SKIRIAUS ĮSTAIGOJE

NOTARO PATARNAVIMAI
Patvirtinami įvairūs dokumentai ir nuorašai (Notary Public)
PAJAMŲ MOKESČIŲ APSKAIČIAVIMAS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca. 90029
Telefonai: (213) 664-2910 — (213)664-2919

****

MARGIS MATULIONIS

ATTORNEY AT LAW

412 W. Broadway Ave., Suite 204
Glendale, CA. 91204
Tel.: (818) 243-6223

****

MERRY CHRISTMAS AND A HAPPY NEW YEAR

RICHARD ADAM LYGUTIS
Attorney at Law

(415) 843-7818
2119 Ashby Avenue
BERKELEY, CA 94705

****

MARCELLA AUGUS
President

DONNA MARIE AUGUS-SCOLA
Manager
Escrow Officer

CROWN ESCROW CORPORATION
2839 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90026
Tel.: (213) 413-3370

****

ALOYZAS PEČIULIS
APC, Inc.
Real Estate Development

2808 Santa Monica Blvd. Suite B
SANTA MONICA, CA 90404
Tel.: (Home) (213) 453-0384

Linksmų švenčių ir laimingų Naujų Metų
Inž. VYTAUTAS VIDUGIRIS
ir ŠEIMA

27923 San Nicholas Drive, Palos Verdes, CA 90274
Tel.: (213) 377-3192

****

CALIFORNIA LITHUANIAN CREDIT UNION
KALIFORNIJOS LIETUVIŲ KREDITO SĄJUNGA

2802 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, California 90404
Tel.: (213) 828-7095

****

Su geriausiais linkėjimais švenčių proga
visiems Kalifornijos lietuviams

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
3352 Glendale Boulevard,
Los Angeles, CA 90039

****

Linksmų švenčių ir laimingų Naujų Metų

SINCE 1955 *Phone (213) 661-6222*

RUOKIS PAINT CO.

Subdivision of Rokal Chemical Co.
Latex Base Paint for Both Indoors and Outdoors
All Colors

P. O. BOX 27204
Los Angeles, CA 90027

J. & V. Ruokis
Owners

****

DENNIS PETRAS
Broker Associate

c/oWhitehouse Property
23067 Ventura Blvd., Woodland Hills, CA 91367
Tel.: (818) 999-3100. Res. (818) 883)2877

****

RŪTA, INC. — INVESTAVIMO BENDROVĖ
2802 Santa Monica Blvd., Santa Monica, Ca. 90404
Telefonas: (213) 828-7525

Valdyba: E. Jarašūnas, A. Markevičius, R. Nelsas

****

ROQUE and MARK CO., INC.

Realtors ★ Insurance ★ Income Tax ★ Notary Public

2802 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA. 90404
Phone: (213) 828-7525 Res. (213) 395-0410

ALBINAS MARKEVIČIUS ir bendradarbiai

****

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų!
LIETUVIŲ TAUTINIAI NAMAI
3352 Glendale Blvd., Los Angeles, CA 90039
Tel.: (213) 669-9314